

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 26 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
6-hasábos peit sor egyszer 20 fill.
minden következéskor 16 fillér.

Nyitóléc sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1902.

PELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Kedd, november 25.

Mai számunk főbb közleményei:

Vonóreltek: Az iskolaszék alkonya.
A képviselőház ülése.
Az Ipar- és Népbank szűkösrel.
A magyar-horvát pénzügyi egyezmény.
Népgyűlés Makón.
Maugra Vasul sajtópöre.
A szabadtérfőves-palota telke.
A Cartea de Aur búzpöre.
Pékek lánsgása.
Höhm sikkaasztásainak fedezése.
Magyarul akarok beszélni!
A Náder malom-csatornatársulat közgyűlése.
Feldült mézesbetek.
Hegyi Antalt újra elítélték.
Tárcs: Magdolna. Irta: Erdélyi Nelly.
Regény-Csarnok: A róma-párisi expresszomat. Fordította: Ritt Gyula.

Az iskolaszék alkonya.

Arad, november 24.

Akik egy-egy nagyobb városban, például Aradon is a népoktatás igazgatása és fejlesztésében mint iskolaszéki tagok állandó és tevékeny részt vettek, folyton érezhették káros hatását annak a visszas berendezésnek, hogy az iskolaszékek egybeállítására és hatásköre egyenlően volt megszabva a pár száz lakossal bíró kis község egyetlen iskolájára nézve, mely a gondnokság filléreire tengődött, s azokban a városokban, melyek százazreket költöttek évenként iskoláik fentartására. A népoktatás mind sürgősebbé vált reformjától várta mindenki, hogy ezen a képtelen helyzeten segítve lesz, és hogy a köztörvényhatóságoknak az ő iskoláik igazga-

tása- és felügyeletében a polgárság áldozatkészsége- és intelligenciájához képest megfelelőbb hatáskör fog biztosítani.

A reformok azonban a megvalósulás helyett a jövő ködös hátterének szürkéségébe veszttek, amint az állandó válságok mellett a törvényhozás munkakészsége is mind alább és alább szállott; úgy, hogy ma már belátható időben nem is várhatjuk a népoktatás reformját törvényhozási úton, kivéve, ha valamely klerikális kormány a revízióval együtt nem fog sietni a népoktatásról is leszedni az a kis liberális mázt, ami báró Eötvös József óta még rajta maradt.

Erthető tehát, hogy Wlassics Gyula kultuszminiszter a népoktatás ügye iránt táplált hevében a törvényhozási akciónak ólomlábon közeledő idejét be nem várhatván, *rendeleti úton* igyekezett annak eléje vágni. Amaz utasítások rövid ismertetését, melyeket a kultuszminiszter mostanában az iskolaszékeknek, köztük az aradnak is, megküldött, lapunk vasárnapi számában már közöltük. A legközelebb összeülendő iskolaszék fogja majd a rendeletet tudomásul venni s esetleg tárgyalni, itt csupán néhány észrevételt kívánunk tenni annak egyes intézkedései felett, melyek általánosabb érdekűek.

Sajnálattal kell mindjárt eleve is konstatálnunk, hogy a miniszteri utasítások szerint átgurult új iskolaszék éppen nem felel meg annak az ideálnak, melyet az iskolafentartó városok érdeklődő polgársága ezen testületek reformjából kialakulni remélt; nem tágitotta az az iskolaszé-

kek jogkörét a polgárságnak folyton fokozódó áldozataihoz képest, még csak a régiben sem hagyta, hanem egyszerűen — megszüntette. Az iskolaszék ezentúl az iskola szellemi vezetésébe bele nem szólhat, csak annak anyagi szükségleteiről lesz *kötelessége* gondoskodni. A tanítás mikéntjébe mindig csak azon egy alkalommal lesz módjában befolynia, midőn egy-egy tanítót választ, de itt sem többé abban a mértékben, mint eddig, mert a rendelet szerint valamennyi iskolának igazgatói hivatalból lesznek *szavazatképes* tagjai az iskolaszéknek és így a választásoknál is övék lesz a döntő befolyás.

A rendelet tehát nincs összhangban azon viszonyokkal, mely Magyarországon a társadalom és a népiskola között van. Sehol a világon nem áldoz a társadalom annyit az iskolákra, különösen a népiskolákra, mint Magyarországon, akár a községi, akár a felekezeti, akár a testületi kötelekben; és csak természetes, hogy ezen iskolafentartó tényezőkhöz áldozataikhoz képest meg is volt az őket megillető részök az iskolák vezetésében.

Nem szükség magyarázatát keresnünk a tanítói körökben lábra kapott irányzatnak, hogy a tanítás felügyelete, vagyis az iskolák szellemi vezetése az iskola fentartó tényezőkhöz gyámkodása, a laikus iskolaszéki vagy testületi kiküldöttek és megbízottak beleszólása alól emancipáltassék; azt is értjük, hogy a kultuszminiszterium népiskolai osztályában ez az irányzat sikeres propagálást talált; de azt már mélyen kell fájlalnunk, hogy a szó-

TARCA

Magdolna.

Irta: Erdélyi Nelly.

Jóteknő félhomály derengett a szobában, a téli alkony óráinak mysticus titokzatos szürkülete; csak a kandallóban fel-fellobbanó láng avagy az időnként fel-felpattanó szikra vet némi világosságot a bent levőkre.

A hintaszék puha smyrnája közzé süllyedve ül egy nő, elegáns hanyagsággal inkább fekszik, mint ül. Erősen kifejtett asszonyos alakjához hozzásimul a hullámos pongyola; két karját kulcsolja feje köré, melynek klasszikus szépsége igéz. Fényes, ragyogó, kékosfekete haja két dus fonatban veszi körül csodálatosan szép fejét, sőtét, mély átható tekintetű acélszürke szemei végtelen szenvedélyt kifejező tekintettel pihennek meg a bizalmasan feléje hajló ifjú arcán.

— Szeretlek, tudod, nagyon, végtelenül szeretlek, de hisz hogy tudod-e! Mondanom sem kell. Ámulóm volt hangom, tekintetem. Régen szeretlek, imádom csodás szépséged, imádom benned a nőt, az asszonyt! De hisz hallottad tőlem ezt már sok ezerszer. Ha reád néztem, benn volt a vallomás tekintetben, ha hozzád szóltam idegenek előtt közönbösen, hangom rezgésében volt a lelkem, tuláradó, egész énem

betöltő érzésem! És te, látom, láttam, megértted, megérezted, tudtad, hogy szeretlek, vad, gátat nem ismerő szenvedélyes szerelemmel.

Érezted; és — reményt nyújtál. — Ne tagadd; mondtad, sugtad, hogy szeretsz és én is olvastam, sok, édes, boldogító vallomást olvastam ki tekintetedből. — Légy hát az enyém, örökre. — Nem titkon, lopva, félve, bujva, tisztességes emberek előtt, orozva keresem a boldogságot! Birni akarok egészen emelt fővel Isten és emberek előtt, szeretni akarok, mint nőm, hogy egész világnak büszkén kikiálthassam boldogságomat!

Akarod-e? — Rázd le magadról a bilincset, mely teher. Azt mondd nem lehet? Nem teheted, férjed jó, nincs okod válásra? — Azt mondd, nem visz rá a lelked? — Hogy ez vétek? Hát ez nem ezerszer nagyobb vétek-e? Nyiltan, bátran lépj elébe, mond meg a valóságot, ha nem szereted és fel fog oldani. Aztán, ah, aztán mérhetlen boldogság lesz osztályrészünk! Akarod, ugy-e igen?

Csendes, lágy suttogás volt minden szava, szenvedélyes tekintetével az asszony lelkébe akart hatolni. Egész közel hajolt hozzá, forró perzselő lehelete az asszony arcát érinté.

Az asszony karjai szenvedélyes öleléssel fonódtak nyaka köré.

— Igazad van, — szólott és hangja édesen, lágyan csengett, mint az üvegfüvöla. — Igazad van! Jól tudtad, jól sejtetted: eh, sej-

tetted, hisz megmondtam százszor, ezerszer is, mondtam, szeretlek nagyon; örültem szeretlek. És ezzel vétkeztem! En vétkeztem és vétkeztem bűnhődnöd kell neked is.

— Igen, szeretlek; én is kiolvastam tekintetedről, hangod rezgéséből, kezéd néma szorításából azt a mély végtelen szerelmet, melyet érzek és melyet szívemből viszonzok.

Vétek, bűn, kárhozat a mit teszek, tudom, s mégis, mégis közeledben feledek mindent és mindenkit, csak boldog vagyok s ha boldogságom csak rövidke, pillanatig tartó, nekem félér az üdvösséggel is. abból meritek erőt, hogy tovább vonzsoljam az élet terhét, mely nélküled teher; hogy folytassam ezt a komédiát, melyben oly keserves, szomorú szerepet kell játszanom. Igen kell, mert a mit kívánsz, az lehetetlen. Fáj, irtózatossan fáj ezt kimondani, mert volna ez nekem is egyetlen vágyam, élet-célom volna és nem tehetem. Nem téphetem szét a köteleket, mely férjemhez fűz; nem visz rá a lelkem, bár nem szeretem őt! De ő jó és én nem vagyok elég erős ahhoz, hogy az igazat arcába vágva, életét felduljam. Hisz már ezer és ezer kísérletet tettem, hogy tudtára adjam — nem sikerült. Aztán meg...

— Anyuskám; fádom; úgy didergek: — szakítá félbe a beszédet egy panaszos gyermekhang. — Göndörfürtös fiucska jött be; fagyos kezeckéit anyja felé nyújtva, láztól remegő testével szinte segélyt kérően tapadt anyjához.

ban forgó rendelettel maga a kultuszminiszter szankcionálta ezt az irányzatot és végképen elvágta azokat a gyökér szálat, melyek a társadalmat erkölcsileg is az iskolához növesztették, s melyeken keresztül bőven áramlott azokba friss élet, egyszerűség, áldozatkészség; mely tágabb körűvé tette, ébresztette az iskolát, viszont a szép és humánus eszmék iránt fogékonyabbá, termékenyebbé tette a talajt, a társadalmat. Sajnáljuk ennek a viszonyoknak a megszüntetését, vagy egyoldalulag meddővé tételét az iskola ügy és a polgárság érdekében egyaránt.

Még talán lett volna alapja ezen irányzat mostani teljes uralomra juttatásának, ha a közoktatásügyi kormány azt egy oly nagyszabású és létrejövételében biztosított reform bevezetéseken teszi, mely az összes népiskolákat fokként államosítja s azok fentartásának terheit a községek és felekezetek vállairól lassanként, de biztosan leveszi. Ámde ez ma még nem, de holnap sem lesz lehető, s így most odajutottunk, hogy a társadalom áldozatkészsége továbbra is állandóan sőt fokozottabb mértékben lesz igénybe véve, de az áldozatok árán fentartott saját iskoláihoz csak épen az állandó anyagi gondozás révén lesz köze. Ez az egyoldalú viszony sokáig fenttartható nem lesz és a polgárságnak, a társadalomnak épen az a része, mely érdeklődése és intelligenciájával leghivatottabb lett volna az iskolaügyekben buzgólkodni, kelletlenül fog attól visszahuzódni.

Csak egy esetet hozunk fel erre. Mikor évekkor ezelőtt Arad város közönsége rászánta magát arra, hogy a polgári leányiskola hegyibe felsőbb leányiskolát fog állítani, elállott ezen szándékától, midőn tudtára adatott, hogy az új intézet szellemi vezetése és fegyelmi felügyeletéhez semmi köze nem lesz. Pedig ez az iskola nem is volt szorosan véve népiskola. Azóta pedig lassanként elvetették az iskolaszékek jogát a tanrend megállapításától, a tankönyvek meghatározásától, a polgári iskolák felügyelete és vezetésétől s most ime a népiskoláktól. Párhuzamosan megszüntették a fentartó testületek befolyását egyes kereskedelmi középiskolák belső ügyeibe, a mint hogy

a képezdei igazgató tanácsosok tiszte is az intézeteket anyagilag érdeklő ügyekre szorítottatott.

Tervszerű eljárás van ebben, az bizonyos, de hogy ez a rendszer káros, azt látjuk már most is egyes eseteknél a társadalmi érdeklődés megcsappanásában s látjuk majd rövid idő múlva az egész vonalon.

De kétes értékű szolgálatot tett különben a rendelet a szabadelvűségnek is azáltal, hogy a társadalmat a népoktatás vezetéséből egészen kitudta. Hiszen ha mindig Wlassics maradna kultuszminiszter! De mindnyájan érezzük, s bizonyára ő is a többivel, hogy lefelé csuszunk a klerikalizmus sötét útvesztőibe s ha majd jönni talál, pedig féltő, hogy jönni fog egy klerikális korszak, akkor az a kinullázott társadalom orra előtt fogja annak saját iskoláit ultramontán irányúvá tenni, még a törvényhozást sem kérdezve meg. Rendeleti uton fogja tisztán utasítások által megtenni azt a metamorphózist, mely más államokban az előnyomuló reakciónak a törvényhozással való nagy küzdelmei árán is csak ritkán sikerül.

Ismerjük mi jól azon szempontokat és okokat, melyek feltűntetése a minisztert a népiskolák adminisztrációjában az abszolutizmus behozatalára rávette. De azokat nem fogadhatjuk el döntőknek, mert különben miért kellett a városok népiskolai adminisztrációját a nemzetiségi falvakéval egy puttonyba dobni? az aradi iskolaszékeknek a mikalakaival egy méretű zubbonyt szabni?

Egyébként a kérdéses rendelethez az iskolaszékeken kívül valószínűleg a köztörvényhatóságok is hozzáfognak szólani s a felett dönteni, hogy amaz utasítások nem lépték-e túl a jogkörüket, midőn az iskolaszékek eddigi jogait megszüntetik, sőt a tandíj szabályozásába is belenyulnak, holott ezen intézkedés eddig szintén az iskolafentartókat illette, kik az iskolák költségeit sajátjukból fedezték. Mert elismerjük bár, hogy a radikális tandíjmérséklés kimagasló pontja a miniszteri rendelkezésnek és nagyon is helyén s idején levő volt, de úgy véljük, hogy az a törvényhozás jogkörét érinti.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 24.

Ma ismét zsufolt karzat hallgatta Nessler mentelmi ügyének tárgyalását. Maga a Ház azonban különösen az ülés elején, alig érdeklődött a vita iránt. A mikor az ülés megnyitására Apponyi a terembe jött, ott csak az ősz Podmaniczky Frigyes ült egymagában; a mikor bejött Széll Kálmán miniszterelnök és vidáman mondta a derék bárónak:

— No öregem, mi vagyunk az elsők!

A vita pedig később meglehetősen élénk volt, anélkül, hogy miként legutóbb, nagyobb emóciókat okozott volna. Nyugodtan hallgatták Beöthy Ákost is, a kinek ma szerencsés napja volt. Vészi Józsefet nem akarta meghallgatni az ellenzék, mert ő is katonák mellett beszélt. Még ma sem lehet tudni, meddig tarthat ez a vita, amelyben az ügy minden oldalát már behatóan megvitatták.

Az ülés elején Rakovszky István szitta vissza Osztróucky főispán ellen szórt vádjait, a mi élénk kommentásokra adott alkalmat.

Azt hiszik, hogy a mentelmi vitában Ugrov Gábor is résztvesz, aki eddig ebben a ciklusban még nem beszélt.

Részletes tudósításunk itt következik.

Elnök: Apponyi Albert gróf.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Fejérváry Géza báró, Plósz Sándor és Cséh Ervin miniszterek.

Elnök az ülést fél 11-kor megnyitja és meglepő szavakban emlékezik meg Balogh László képviselő haláláról. Ezután több átiratot és kérényt mutatott be.

Lukács László pénzügyminiszter törvényjavaslatot nyújt be a Magyarország és Horvát-Szlávon Dalmátországok közt létrejött pénzügyi egyezmény becsikkelyezéséről szóló 1899. XL. t. c. hatályának újabb meghosszabbításáról.

(A puchól választás).

A napirend előtt felszólal

Rakovszky István és hivatkozva szombati interpellációjára, előadja, hogy Ivánka Oszkár és Szentiványi Arpád képviselők felkeresték őt és előadták hogy Osztróucky főispán becsület-szavára jelentette ki, hogy Löffler puchói főbíróval hetek óta nem beszélt, neki semmiféle utasítást nem adott, sőt éppen arra figyelmeztette a tisztviselőt, hogy a választásokon szigorúan megmaradjanak a törvények határai között. Ennélfogva kijelentette Rakovszky a hozzájött uraknak, hogy Osztróucky ellen emelt vádjait visszavonja, eljárását korrektnek tartja.

Nékem nagy lázam van. — hangzott most, s a másik fiucska láztól égő kis fejét oadhajtá az anyja ölbe.

— Ime lásd; — nem tehetem; ezekért nem tehetem — szólott az asszony szomorúan; kötelességeim vannak — anya vagyok. — Ha ők nem volnának, akkor... kebe lázasan zihált, szorosan fogta ifja kezét, — akkor sutogá szenvedélyesen, habozás nélkül veled mennék, — ha...

De így nem lehet, — sóhajtott, — ha szíved szakad is meg, ha beleőrülök is, nem lehet. — De imádlak, szeretlek végtelenül.

— Ugy fázom anyuskám, olyan nagyon fázom, panaszkodott a két gyermek és láztól csillogó szemek igazolták baszédüket. Az idyll végét ért.

A gyermekszobából, hol máskor édes csendő dal, vidám gyermekzajtól hangzott, most halálos csendesség uralkodik.

Nyomasztó némaság honol a falak között, mely eddig csak eleven, pezsgő életet látott. Az egymással szembe álló két ágyban puha, hófehér vánkások között feküdt nagybetegen a két gyermek, az a két életörös, piros, pozsgás, gyönyörű fiucska, kik már hetek óta vivják az élet-halál harcot a gyermekeket gyilkoló irtózatossággal.

Arcukról a hosszas betegség eltüntetése azt az üde színt, hogy szinte ijeszítő halványságnak adjon helyet. Csak a szemük őrizte meg édes,

szelid tekintetét; ezek, az anyjukra hasonló, mély tűző, delejes tekintetű, gyönyörű szemek, melyek az emésztő láztól szinte félelmetesen ragyogtak. Olyan csöndes, olyan szomorú volt a szobában; semmi zaj, csak a két gyermek száraz köhögése és a kétségbeesett anya sóhaja.

Hogy megviselte az a pár hét a csodálatosan szép, büszke asszonyt.

Révedező szemei nyugtalanul tekintettek hol egyik, hol a másik gyermekre, míg lelkét irtózatossá félelem tartá fogva: hátha elveszti őket? Az orvos semmi jóval nem biztatta őt, a heteken át tartó hosszas, nehéz betegség kimeríté a szegény gyermekek életerejét és most már csak a természet segíthet. Pedig, hogy ápolta őket, milyen önfeláldozással, hogy virrasztott heteken át, fáradtságot nem ismerve, éjt-nappal egygyé téve, hogy váltotta volna meg szenvedéseiket saját szenvedéseivel, fiatal életüket saját életével.

Mig egyikőtől a másikhoz megy; betakar-gatja őket, a forró lázas fejcskékre jeges borogatást rak, kinyitnak a lehunyt bagyadt szemek és a révedező tekintet szinte túlvilági ragyogással sugárzik felé.

— Akarsz valamit Baadikám; hajlik feléje az anya, kétségbeesett szorongással várva a választ; a láztól kiszáradt parányi ajakról.

De a gyermek már nem ismeri fel őt. — Kis karjai bár körülfogják az anya nyakát, de lélekzete mind halkabbá válik, a beszé-

des szemek örökre lezárainak, szívecskéje már alig ver.

— Gyermekeim — édes boldogságom, kiált fel az anya s tekintete a kis halottat a másik ágyba téved, hol a másik édes gyermek viaskodik a halállal. Erőt vesz a fájdalom, odarohan a másik gyermekéhez, a még élőhöz:

— Legalább te maradj meg, te; ha téged megmenthetnék, suttogá szinte önkívületben, de téged nem engedlek és két karjával szorosan átfonja a nehezen lélegző kis beteg lázas testét.

Három nap alatt két kis koporsót tettek le a földre.

Sötét gyász borult az egész házra. Mintha a két kis koporsóval az egész család életöröme örökre eltűnt volna.

A hosszas nehéz betegség, a heteken át való gondteljes virrasztás, aztán az a vad, az a nagy, szinte emberfeletti erő igénylő lelki fájdalom, végleg megtörték a férjet és az asszonyt. A férj ott ül íróasztalánál, kezeibe temelve arcát. Az a borzasztó csapás nagyon megviselte őt. Magas férfias alakja megörnyedt, haja megőszült, az arcából eltűnt a szín, az élet, halálos sápadtság borítja azt, tétova tekintettel néz maga elé, aztán mély nehéz sóhaj tör elő melléből s szinte magához intézve a kérdést, szói: Teremtő Isten, be irtózatossá csapást mértél reám. — De hát mit vétettem,

Kötelességének tartotta ezt itt a Házban is kijelenteni. (Helyeslés.)

Szóll Kálmán miniszterelnök örül e kijelentésnek, mert már a multkor is megjegyezte, hogy Osztróluckyt úgy ismeri, mint teljesen részrehajlatlan embert. (Helyeslés.) Következett a napirend.

(Nessi Pál ügye).

Ballagi Géza: Olay a minap azzal inszinuálta őt, hogy rápatancsoltak, ezért nem szót a tárgyhoz. Csodálkozva hallotta ezt a vádat, éppen most, a mikor a mentelmi jog védelméről van szó és ugyanekkor szabad rendelkezési jogát vonja Olay kétségbe. Ugy jött ebbe a Házba, hogy erkölcsi, anyagi és politikai integritását megtartotta és egyéni függetlenségét semmiféle pártfegyelemnek fel nem áldozza. (Tetszés.) A szabadelvűpárt a mentelmi ügyet pártkérdésnek nem tekinti, erre párthatározatot nem is hoztak.

Sándor Pál: De odaát hoztak!

Ballagi Géza: Nem tudja, hoztak-e odaát párthatározatot, vagy nem, de az bizonyos, hogy ha hoztak, úgy a függetlenségi párt vizet prédikál, de bort iszik. (Tetszés, derűtlenség.) A szőnyegén levő kérdésben az a fontos, hogy a katonai becsületbírósa a Nessi ügyben az eljárást nem folytatta, mihelyt a képviselőház kimondta, hogy az eljárás mentelmi sérelem. Ezzel a Ház tekintélye meg lett óva. Miután egy precedensről van szó, a fennálló gyakorlat szerint jogsérelemről szó sem lehet. És mert így áll a dolog, Bihar tábornok sérelmet el nem követett és ennél fogva ellene megtorló lépéseket sem lehet tenni. (Élénk helyeslés.)

Nem látná azonban a hadsereg sérelmét abban, ha a képviselőház a mentelmi jogot kiterjesztené a hadsereggel szemben is. Ezzel csak a hadsereg lenne népszerűbb, a mi ugyan helyes volna. (Tetszés.) De e véleményért őket a hadsereg iránt való szervilizmussal vádolni nem szabad. (Élénk helyeslés.)

Olay Lajos: Dehogy nem. Nagy jezsuita vagy te! Kálvinista jezsuita! (Derűtlenség.)

Ballagi: Nagy vívmánynak tartja már magában véve azt is, hogy itt e mentelmi ügyben vita fejlődött ki, és a vita végével nyugodtan fogja leadni szavazatát meggyőződése szerint. (Helyeslés jobbról.)

Olay Lajos: Hát mi a véleményed?

Ballagi: Megmondtam!

Kubik Béla: Arra vonatkozólag, hogy hoztak-e pártthatározatot ebben a kérdésben, azt feleli, ha a szabadelvűpártban nem is hoztak, elég, ha két miniszter már állást foglalt. Ez leparancsolást jelent, mert vannak többen a szabadelvűpártban, akik velük egyetértenek, mégsem szólalnak fel. Elmondja, hogy a walesi herceg ezredének volt a tartalékos tisztje s mint ilyen egy alkalommal többi tisztjaisaival együtt megsértette az ezredese, elégtételt csak úgy kaphatott, hogy az ezredet azzal fenyegette meg, hogy lemond a rangjáról és inuitálni fogja.

mit tettem, hogy ily kegyetlenül bűnhődöm? Vajjon kinek a vétkéért kellett annak a két ártatlan léleknek bűnhődnie, miért, vajjon miért?

A panaszos hangra megmozdul az aszsoy. Ott ül, ugyanott, ahol azon a végzetes napon. A gúszruha még sebbé, az a szenvedő, bánatos kifejezés nemesebbé, szinte Madonnaszerűvé teszi arcát. Az utóbbi hetek alatt tengersokát szenvedett. És most a férje kifakadása néma szemrehányásként érintik. És eszébe jutottak saját szavai, azok a szerelmes, bűnös szavak, melyeket mikor utóljára e helyen állt, mondott:

— Ha a gyermekek nem volnának — akkor vakon követnék.

Igen, ezt mondta, pedig akkor már ott leskelődött a gyilkos kór és az ő vétkes, önfelelt szerelmes szavai végzettszerűvé váltak. Most már nincsen a gát, most már szabad...

Az asszony lehajtotta a fejét. Görcsös zokogás fogta el, maró önvád kinozta, gyötörte, üzte.

— Te, te tetted! — sugta a lelkiismerete — a te bűnöd!

Összeszedte minden erejét; roskadozó léptekkel odatámaszkodott a férje elé. Aztán elhagyta minden ereje, összeesett és könnyűlázott arcát az ura ölébe temetve, két karjával szoroson fogta át térdeit és míg szavai zokogásba fulltak, megtörten, bűnbánóan rebegett:

— Én vagyok a bűnös, én, csak én!...

Csak ekkor kértek tőlük bocsánatot. Eoból csak azt akarta kimutatni, hogy a hadsereg a tartalékos tisztet semmibe sem veszi. A Nessi ügy pedig azt bizonyítja, hogy Fejérvári terrorizálni akarja a tartalékos tiszt képviselőket. A bizottsági javaslatot nem fogadja el. (Helyeslés a szélbalon).

(Néppárti szónok).

Zboray Miklós: Elsőbb is kijelenti, hogy a szóban forgó ügyet pártja, a néppárt nyílt kérdésnek tekinti. O a mentelmi jog kiterjesztése mellett foglal állást és minden hatalmi zaklatás ellen, legyen az politikai, vagy katonai zaklatás, megakarja óvni a képviselőt, akit szerinte csak a Ház engedélyével lehet bármely esetben felelősségre vonni. A bizottság javaslatát nem fogadja el, hanem arra a javaslatra fog szavazni, amely neki leginkább megfelel.

(A Gotterhalté ellen).

Beöthy Akos: Szintén harminc év óta tagja a Háznak és mindig tárgyilagosan szólalt fel. Abból a tárgyilagosságból, amely felteszi az ellenfelel, hogy meggyőződését vallja. Sajnálja, hogy a jelen ügyben a tulajdonról csak rendkívül szomorú jelenségeket tapasztal. Így Hódossy teljesen tévesen fogta fel a kérdést és nem is azt bizonyította, a miről szó van, hanem egészen másról beszélt. Itt nem akarják a Gotterhaltét a mentelmi joggal kiküszöbölni. Azt látja, hogy odaát nyögdecselő gerlicék és kárörvendő varjúk vannak. (Derűtlenség) Plóse miniszter jogi tekintélyével közjogunkat akarja elhomályosítani, Fejérvári pedig, aki mint ember és katona rokonszenves és szeretetreméltó, ismét igen rossz politikusként bizonyult. A minap is azt mondotta, hogy a tiszt becsülje magát. Helyes, de viszont a hadsereg is becsülje meg a nemzet szuverenitását.

Fejérvári miniszter: Ezt senkise tagadja.

Beöthy Akos: A mentelmi bizottság pedig olyan véleményt hozott, mintha csupa general Szakramentovicokból és lajtinánt Stibiekből állana. (Derűtlenség.) Hivatkozik az angol mentelmi jogra, a mely még a képviselő cselédjeit is mentelmébe fogadja. A jelen esetben a katonai hatalom terjeszkedési vágyát látja. Hosszabbban fejtegeti, hogy Nessi mentelmi joga meg van sértve, mert Nessi Kolozsvárt mint képviselő, pláne, mint küldöttségi tag volt jelen és azt tehetette, a mit akart és büntetésben is részt vehetett volna. Az ily hatalmi túljegésnek elejét kell venni, mert különben előbb a katonaság, majd a csendőrség fogja terrorizálni a polgárokat és a képviselőket. De itt is a hagyományos osztrák politika cselekményeit látja. Ez a tradíció mélyezte meg a honvédséget is, mert különben lehetetlen volna, hogy a Gotterhaltét reá akarják oktrojálni. A bizottság javaslatát nem fogadja el. (Helyeslés a szélbalon).

(Vészi József.)

Vészi József: T. Ház! (Felkiáltások balról: Ot perc szünetet kérünk! Ot perc!) Csak röviden beszél s csupán Beöthy angol példára akar reflektálni. (Nagy zaj a szélbalon.) Kijelenti, hogy az angol mentelmi jog, mely a képviselő cselédjét is védi, tizenöt évvel előbb már megszűnt. (Nagy zaj.) A mai angol mentelmi jog alapján Nessit el lehetett volna fogni még a parlamenti épületben is. (Nagy zaj.) *Felkiáltások a szélbalon:* Mit akar ezzel? Itt is azt akarja?!

Vészi: Dehogy akarom! Csak Beöthy adatait akarom megcáfolni, miután angol példákra hivatkozt. (Folytonos zaj a szélbalon.) A Nessi üggyhez nem szól hozzá, de ha már angol példára hivatkoznak, legalább jól idézzenek. (Helyeslés jobbról).

Szünet után

Beöthy Akos személyes kérdésben magyarázza idezeit.

Olay: Nyegre is másként beszél a folyosón!

Vészi József fenntartja állítását

Nyegre László személyes kérdésben kijelenti, hogy a folyosón is úgy beszél, mint a teremben. (Helyeslés jobbról.)

Olay Lajos azt feleli, hogy nem erre az esetre értette közbeszólását.

Thaly Kálmán hosszabbban fejtegeti, hogy a hatalom szemében mindig szálka volt a magyarság függetlensége és szabadsága. Nessi ügyében határozottan megsértették a mentelmi jogot és ezért ennek kimondását kéri.

A vitát holnap folytatják.

Az Ipar- és Népbank százozrai.

(Még egy vélemény.)

Arad, november 24.

Az Aradi Közlöny legutóbbi számaiban két részvényes az Ipar és népbanknál történt sikkasztási ügyben úgy vélekedik, hogy leghegyesebb, volna ha az igazgatóság és felügyelő-bizottság együttesen vagy 100.000 koronát fizessen, — ezen befizetés a részvények belértékét, de a forgalmi értékét is növelné.

Valóban ámulatba ejt ezen bölcs tanács, mikor tudniok kell, hogy az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelen esetben kármegtérítéssel nem tartozik, de ha azt véli, hogy igen is törvény útján arra kötelezhető és ellenük pörrel fellépni akar, akkor legyen elkészülve, hogy részvényei sokkal többet fognak értékükben veszíteni, mint a befizetések által emelkednének.

A mi pénzügyzetünk nagy részvény tőkével és elég szép tartalékalappal bírnak, de ezek után nyert kamatok jóformán csak a kiadásokat fedezik, az osztalék tehát a hitel és bizalom által adott összegekből kerül ki, — emelkedjünk egy kissé feljebb az önzés határvonalából és azonnal látni és éreznünk kell, hogy lelkiismeretünkben nem vagyunk megnyugodva abban, hogy azon felebarátainkat, kik teljes odaadással az intézet érdekében mindig hűen és becsületesen eljárak akár törvényes, akár társadalmi presszió útján, olyan összegek megfizetésére kötelezzük, melylyel ők az intézetnek sem ténykedésük sem állásukban felelősök nem lehetnek, sem tartozásukat nem képezik, mert a terhükre rótt hiányos vizsgálat csakis most tűnik fel, mintha hiányos lett volna, akkor midőn fogantatott teljesen korrekt és megnyugtatónak látszott, erre azonban magyarázatot ad a bűnvizsgálat, a mely a vádat nemcsak sikkasztás, hanem okirathamítás és csalás iránt is folyamatba tette, és így az igazgatóság és felügyelő-bizottság egyszerűen megcsalott és a bűnös összejátszást felderíteni képtelenné tett.

A bűnbe esett vezérigazgatót maguk a részvényesek vátasztották, a részvényesek egyhangulag emelték; sőt minden évben neki bizalmat szavaztak, az ő pártfogóinak és volt barátainak nagyszáma nem az igazgatóság, hanem a részvényesek sorai közt volt, miként eshetett az meg, hogy őtet annak idejében becsülni tudták és hogy eshetett az meg, hogy üzelméről tudomással nem bírtak.

Erre az egyszerű felst az, hogy megtévesztett mindenkit, mert sima, előzékeny modora, színlelt becsületessége még gyanítani sem engedte azon nagy bünt, melybe esett.

Számos pénzügyzetnél történt sikkasztás, hol az igazgatók illetéktelen hasznat húztak ott a kár megtérítésének feltétlenül helye van, a Pesti hazai takarékpénztárnál is volt több évvel ezelőtt egy aradihoz hasonló sikkasztás és dacára annak, hogy az illusztris igazgatóság nem vonakodott anyagi elégtételt adni, a részvényesek egyhangulag az egész elsikkasztott összeget, amely 2.000.000 koronát meghaladta a tartalékalapból leiratták és az egész igazgatóságot újból megválasztották, mert a részvényesek jól megértették és tudták, hogy egy pénzügyzet még nagyobb pénzvesztést is könnyebben kihever, mintha konzervatív szervezetében megbolygatják.

Aki részvényekkel üzérkedni akar, az menjen a börzére, egy vidéki takarékpénztár szerény részvényese nem kell, hogy mindennap vizsgálja az árfolyamát részvényének, elég, ha tudja, hogy vagyonát jó papírosba helyezte, azon körülmény, hogy ha az Ipar- és népbank-

nál az igazgatóság indebiti solutioja után 15 forinttal a részvény ára értékében és árfolyamában emelkednék is, az nagy szerenese-pénznek nem tekinthető, mert ezen vagyon-szapordás sem nem oly jelentékeny, sem nem oly csábító, hogy ellensúlyozná azon lelkiismereti aggodalmat, hogy ezen árfolyam emelkedése a részvényeknek igazságtalan, vagy legalább is kétes kötelezettségéből származik.

Az első és egyedüli helyes tény az volna, ha az Ipar- és népbank részvényesei egyhangulag kimondanák, hogy az elsíkkasztott és eltolvajolt összes érték a tartalékalapból fedeztessék.

Még egy részvényes.

A magyar-horvát pénzügyi egyezmény.

(A pénzügyminiszter törvényjavaslata.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 24.

Lukács László pénzügyminiszter a képviselőház mai ülésén törvényjavaslatot nyújtott be a Magyarország és Horvát-Szlavon-Dalmátországek között létrejött pénzügyi egyezmény becikkelyezéséről szóló 1889. évi XL. t. c. hatályának újabb meghosszabbításáról. A törvényjavaslat így szól:

1. § A Magyarország és Horvát-Szlavon-Dalmátországek között létrejött pénzügyi egyezmény becikkelyezéséről szóló 1889. évi XL. t. c. nek hatálya az 1901. évi XXIX. t. c. 1 §-ában megállapított határidőn túl még egy további évre, vagyis 1903. évi január hó 1-től december hó végig meghosszabbíttatik.

2. § Ezen törvény 1903. évi január hó 1-én lép hatályba és érvényét veszti, mihelyt a Magyarország és Horvát-Szlavon-Dalmátországek közötti végleges pénzügyi egyezmény törvényerőre emelkedik. A jelen törvény végrehajtásával a pénzügyminiszter bizatik meg.

Budapesten, 1902. évi november hó 24-én.

Lukács László s. k.,

m. kir. pénzügyminiszter.

A Magyarország és Horvát-Szlavon-Dalmátországek között létrejött pénzügyi egyezmény becikkelyezéséről szóló 1889. évi XL. t. c. nek az 1901. évi XXIX. t. c. -cikkkel meghosszabbított hatálya a folyó év végével megszűnik előrelátólag a nélkül, hogy eddig az időpontig a pénzügyi egyezmény megújítására vonatkozó tárgyalások befejezhetőek lennének.

Az újabb pénzügyi egyezmény előkészítésére kiküldött országos bizottságok az országgyűlés szünetelése folytán megszakadt tárgyalásait legközelebb újból megkezdeni szándékoznak ugyan, a tárgy fontosságához képest az 1902. év végéig rendelkezésre álló aránylag rövid idő alatt azonban alig lehet kilátás arra, hogy ezek a tárgyalások oly időben fejeztessenek be, hogy az azok alapján kötendő új pénzügyi egyezmény még ez év folyamán törvényerőre emelkedhessék.

Ily körülmények között tehát ezuttal sem tehetünk egyebet, minthogy az ügyet ismét ideiglenesen és pedig akép rendezzük, hogy az 1889. évi XL. törvénycikkkel becikkelyezett pénzügyi egyezmények az 1901. évi XXIX. törvénycikkkel az 1902. év végéig meghosszabbított hatálya még egy további évre kiterjesztessék.

Ezeken való tekintettel kérem a törvényhozástól, hogy a jelenleg fennálló pénzügyi egyezmények hatálya az 1903. évre változtatlanul meghosszabbíttassék, mindazonáltal a törvényhozás által a legutóbbi provizóriumra vonatkozó 1901. évi XXIX. t. c. megalkotása alkalmából megállapított azzal a korlátozással, hogy a megalkotandó törvény érvényét veszti, mihelyt a Magyarország és Horvát-Szlavon-Dalmátországek közötti végleges pénzügyi egyezmény törvényerőre emelkedik.

Budapesten, 1902. évi november hó 24.

Lukács László s. k.,

m. kir. pénzügyminiszter.

Mangra Vazul sajtópöre.

(A holnapi tárgyalás.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 24

A temesvári kir. törvényszék előtt holnap kedden szenzációs érdekességű sajtóperben tartják meg a főtárgyalást, melynek kimenetele iránt politikai körökben is annál nagyobb az érdeklődés, mivel a vádló Mangra Vazul, az aradi zsinat által megválasztott, de még meg nem erősített püspök, a vádlott pedig egy román újságíró, ki már a választást megelőzőleg is heves harcot folytatott Mangra és érdektársai ellen.

Amikor az aradi zsinat Mangra Vazult püspökké választotta, Máglás Emánuel aradi hírlapíró és a „Controla” című temesvári román lapban cikket közölt melyben a megválasztott püspököt erkölcsatlenséggel, sikkasztással és az egyházi vagyonnak megrövidítésével vádolta. A cikke Mangra Vazul sajtóperrel válaszolt.

Máglás a vádiratra több ivre terjedő elleniratban adta be kifogásait és kérte állításainak igazolására a bizonyítási eljárás elrendelését, egyúttal pedig megnevezte tanuit, kik között több nő is van. Az elleniratban foglalt erkölcsatlenségek bizonyítására kihallgattatni kért e női tanuk vallomása hír szerint zárt ajtók mellett fog megtörténni.

A vádak szerint Mangra állítólag egy sir-köemlékre gyűjtött pénzzel hivatalos felszólítás dacára sem számolt el és más dolgaival is megrövidítette az egyházat.

A törvényszék vádtaácsa, tekintve, hogy a nagyvárad püspöki helynökről, tehát köztisztviselőről és szerzetesről van a cikkben szó, a legszelesebb körű bizonyítást rendelte el, ami magának Mangranak is az érdeke, mert ha e per folyamán az ellene emelt vádak alaptalanoknak bizonyulnának, és Máglást rágalmaszás és becsületsértésért elítélnék, ez ítéletnek bizonyára nagy politikai jelentősége is lenne Mangra aradi püspökségének megerősítése szempontjából. Ez okból feszült kíváncsisággal várják országszerte a temesvári esküdtszék ítéletét.

Mangra Vazul ebben a sajtóperben eddig Suciú János dr. aradi ügyvéd képviselte. Ugy hírlik azonban, hogy most a tárgyalás előtt Suciútól megvonta Mangra Vazul a megbízatást és átadta azt Eötvös Károlynak, a nagy kriminálistának.

TÁVIRATOK.

Roosevelt a trösztökről.

Philadelphia, november 24. Az Union League Club-ban Roosevelt elnök tegnap beszédet mondott, melyben azt hangoztatta, hogy az amerikai intézmények hatalmas fejlődése sok új feladat elé állította Amerikát. Az ugynevezett trösztök kérdése csak egyike azoknak a kérdéseknek, melyekkel Amerikának az ipari viszonyokra való tekintettel foglalkoznia kell. De van még sok más ilyen kérdés is. Valamennyi komoly, de rendezhető. Sok időbe fog ugyan kerülni, míg e kérdések teljesen megoldódnak, de az amerikaiknak nem mondhatjuk: Nincs meg az a hatalmunk, hogy eféle feladatokat megoldjunk. Megvan ez a hatalmunk — mondotta az elnök — és meg kell találnunk az utat-módot is e feladatok megoldására. Nem fogunk kiméletlenül, elhamarkodva cselekedni, de erősen el vagyunk tökévelve e kérdések megoldására. A helyes megoldást meg kell találni és meg is fogjuk találni. Itt az országban és azon kívül is nagy feladatok várnak ráuk, a melyeket a nemzeti élet nagy

kifejlődése hoz magával és nem riadunk vissza tőlük.

A kolumbiai béke.

New York, november 24. Panamából táviratozzák, hogy a kolumbiai kormány és a fölkelők között kötött szerződés az összes politikai foglyoknak visszaadja szabadságukat, kivéve azokat, a kik a szerződést nem akarják elismerni. A fölkelők amnesztiát kapnak. A panamai békeünnepségek alatt szétrobbant egy ágyu. Három katona életét veszlette és kettő megsebesült.

Kína.

Peking, november 24. A Chinese Engineering and Mining Company-val összekötésben álló kínaiak nemrég a toncsengi szénbányákon kitűzték a kínai lobogót és katonákat állítottak fel örökök, hogy a zászló eltávolítását megakadályozzák. Satow angol követ pénteken Toncsengbe érkezett és utasította az angol helyőrség parancsnokát, hogy a kínai zászlót vegye le és tegye helyébe az angol zászlót. Ezt az utasítást a parancsnok akadálytalanul végrehajtotta. A belga érdekeltek szintén le akarták venni a kínai zászlót és helyébe a belgát kitűzni, de a kínai katonák megakadályozták.

Népgyűlés Makón.

(Az önálló vámterület. — Az általános szavazati jog. — A hadügyi költségek ellen.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Makó, november 24.

Népgyűlés volt tegnap délután Makón, melyen a közönség, az egész város közönsége, pártkülönbség nélkül, az önálló vámterület mellett foglalt állást. Volt a népgyűlésnek más tárgya is. Állást foglaltak az általános szavazati jog mellett és tiltakozást fejeztek ki a hadügyi költségek, a vér- és pénzadó folytonos emelése ellen.

Makó város közönsége rendkívül nagy érdeklődést tanusított a népgyűlés iránt, délután egy órára a városháza udvara zsufolásig megtelt a társadalom minden osztályából s ez a nagy közönség egyhangulag, zajosan nyilvánította azt az óhajt, hogy Magyarországra nézve felállíttassék az önálló vámterület. A népgyűlés másik két tárgya szintén nagyfontosságú kérdés, amely folyton foglalkoztatja a közvéleményt, az aktualitást tekintve azonban épen az önálló vámterület kérdésével nem lett volna feltétlenül szükséges együtt tárgyalni, annyival inkább nem, mert pl a hosszú, majdnem négy óra hosszan át tartó gyűlés legtöbb idejét az általános szavazati jog behozatalát sürgető szonokok beszéde vette igénybe, s olyan szinben tünteti fel a gyűlést, mintha szocialistagyűlés lett volna. Már pedig ennek a népgyűlésnek nem ez volt a célja.

A népgyűlést fél kettő körül Nagy Károly elnök nyitotta meg zajos éljenek között. Bejelentette a népgyűlés tárgyait s üdvözölte a megjelenteket.

Az önálló vámterület érdekében Kiss Pál dr. ügyvéd mondott beszédet. Károsnak tartja Magyarországra az Ausztriával fennálló vám-szövetséget, mert ezt Ausztria mindig Magyarország kizsákmányolására használta fel, elnyomta kereskedelmünket, iparunkat, s ez az oka annak, hogy minden pang.

Ormos Ede dr. az általános szavazati jog behozatalának szükségét indokolja meg. Jogot kell adni a népek, amely vér- és pénzadóval egyaránt hozzájárul az állam fentartásához.

Ehhez a tárgyhoz szólt a makói szocialdemokrata-párt vendége, a központból leküldött Izrael Jakab is. Az ő beszéde ugyan egy kis ellenzésre talált a rendre felügyelő Darócsy Mátyás dr. alkapitánynál, de a békesség kedvéért mégis megengedte neki a beszéd megtartását. Egy óra hosszan át szonokolt Izrael Jakab, se nem jobban, se nem rosszabbat, mint a többi

szocialista apostol. El akarja törölni a fennálló rendet, mert nem jó. Végül pedig ajánlotta, hogy csatlakozzék a nagy közönség a „világot megváltó szocial-demokrata eszméhez.”

Justh Gyula is barátja az általános választói jognak, hozzák be a községenként való titkos szavazást. Számadatokkal bizonyítja, hogy a hány kerület van Magyarországon, annyi a cenzus. Ez így nem maradhat, ezt egységesíteni kell.

Nagy Károly a hadügyi költségek, a vér- és pénzáadó folytonos emelkedését kárhoztatja. Az ország összes jövedelmét ez emésztí fel, nem jut semmire, nem emelkedhetik a nemzet semmi téren azért, mert minden pénzét a katonaság fentartására, folyton ujuló fegyverekre kell fordítani. Igazságtalannak tartja a póttartalékosok behívását s a szolgálati idő leszállítását sürgeti.

Az eljenzéssel fogadott beszédek után a népgyűlés egyhangulag kimondta, hogy az önálló vámtérület és az általános szavazati jog behozatala mellett, valamint a hadügyi költségek emelése ellen felir az országgyűléshez s annak benyújtására *Justh Gyula* országgyűlési képviselőt kéri fel.

A gyűlés minden rendzavarás nélkül öt óra után ért véget.

A Cartea de Aur bünpöre.

(A tárgyalás első napja.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 24.

A kolozsvári törvényszék előtt ma kezdtek meg azt a sajtópört, amelyben *Pacatian Tivadar*, a „Cartea de Aur” című könyv szerzője nemzetiségi izgatás miatt szerepei vádlottként. A könyvről, amelyért *Aradon* is több helyen tartott a rendőrség házkutatást, a mai tárgyaláson az az érdekes dolog derült ki, hogy nagyrésze *plagizált, összeollózott*. A tárgyalás első napjának lefolyásáról az alábbi távirati tudósítást vettük Kolozsvárról:

Ma délelőtt kezdődött meg élénk érdeklődés mellett a *Cartea de Aur* című könyv ügyében indított sajtópör tárgyalása. A vádlott *Pacatian V. Tivadar*. A bíróság elnöke *Szentkereszthy Zsigmond* báró, bírák: *Szász Béla* és *Reinhold Artur*. Közvádó *Dániel Lajos dr.*, védő *Bradicean* ügyvéd.

Az alkiságok elintézése után megalakult az esküdszék, azután felolvasták a terjedelmes vádiratot. Ennek megtörténtével az elnök jelenti, hogy a védő több szakértő tanár és író kihallgatását kérte arra nézve, hogy az inkriminált könyvben foglalt történeti adatok valók és más művekben is megjelentek.

Dániel közvádó: Csodálkozom, hogy ez most jut eszébe a védelemnek. Megengedem, hogy a közölt történeti adatok között van való is, de én nem az adatokat inkriminálok, hanem a hozzájuk fűzött kommentárt, a mely alkalmas izgatásra, lázításra. A könyv második kötete is megjelent azóta. Atvizsgáltuk, de mert ebben vádlott, okulva a multakon, csak történeti adatokat közölt, nem inkrimináltuk. Itt tehát minden historiai bizonyítás fölösleges.

A bíróság erre elutasítja a szakértők beidézésére vonatkozó kérelmet, a mi ellen a védő semmisségi panaszt jelent be.

Az elnök felolvastatja azután a könyv bevezetőjét és előszavát, hogy a bíróság tájékozást nyerhessen a könyv irányára nézve, majd rendkívül részletesen és összefüggően ismerteti a könyv tartalmát. Azután felszólítja a vádlottat, hogy kíván-e nyilatkozni a védelem érdekében.

Pacatian vádlott kijelenti, hogy nincs észrevétele.

A könyv tartalmának ismertetése során *Bradicean* védő megjegyzi, hogy olyan részt is

felolvastak a könyvből, a mely nincs inkriminálva.

Elnök: Igen, de hiszen éppen a védelem érdekében ismertettem a könyvet.

Védő semmisségi panaszt jelent be.

Elnök: Rövidebben fogom ismertetni a könyvet, de az igazság kiderítése céljából az ismertetés szükséges.

Az egyik pontnál, a melyben a vádlott arról szól, hogy a 48-as törvénycikkekben semmi sincs az egyenlőség, szabadság és testvériség eszméiből, az elnök csodálkozik rajta, hogy a vádlott, mint intelligens ember ilyent állít. A 48-as törvényekben — ugymond — sok van, a mi kétségtelenül a szabadság, testvériség és egyenlőség elveinek érvenyesülése. Ohajtom önnek gondolkodásmódját megismerni.

Vádlott: Arra értettem, hogy a nemzetiségi törvények később hozattak. Egyébiránt az, amit ott irtam, csak frázis. Ki tudja, hol vettem.

A következő fejezetnél megjegyzi az elnök: Azt látom, hogy ön minden rosszat bevett a könyvébe, a mi más nemzetiségek is állítottak.

Vádlott: A többi nemzetiségek mozgalmát is bevetttem.

Elnök: Azt írja, hogy *Batthyány* miniszterelnök bizonyos irányban utasította a kir. ügyészségeket. Hogy irhatott ilyent, hiszen akkor nem is léteztek még kir. ügyészségek?

Vádlottak: Nem én irtam, hanem átvetttem egy Prágában megjelent *Der Slovak* című folyóiratból.

Elnök: Azt állítja, hogy a magyarok egyetlen receptje a börtön. Ez már mégis csak erős állítás. Minő alapon tette?

Vádlott: Nem én tettem, csak átvetttem.

Vádlott tovább is többször ismétli, hogy ő csak mások nézetét vette át.

A következő fejezetnél felállott a közvádó. Ideje — ugymond — hogy felszólaljak. A perrendtartás megengedi, hogy a vádlott érintkezék védőjével, de tiltja, hogy minden kérdés után a feleletet a védő adja. Itt pedig a feleletet folyton a védő sugja.

Elnök: Nem hallottam. Jóhiszeműleg járok el és jóhiszeműséget várok. Azt hiszem intelligens emberrel van dolgom. Ha ezt még egyszer ismétli, élek fegyelmi jogommal.

A tárgyalás folyik.

SZÍNHÁZ ÉS IRODALOM.

A színház műsora:

Kedd: Troubadour, opera. Danczkay Sarolta vendégfelleptével. (Páros bérlet.)

Szerda: Troubadour, opera. Székely Anna vendégfelleptével. (Páratlan bérlet.)

Csütörtök: Halálos csend, dráma. (Páros bérlet.)

Péntek: Halálos csend, dráma. (Páratlan bérlet.)

Szombat: Casanova, operette. (Páros bérlet.)

* **A király házasodik.** Ez a mulatságos vígjáték ugyszólván házi darabjává lett az aradi színháznak, aminek oka az, hogy *Zilahy Gyula* ebben lelte Aradon legnagyobb sikerét. Ma este is szépszámu közönség kacagott a naiv és szeretetreméltó *Kopjai Imrén*, aki *Zilahy* alakításában beférkőzik minden melegérsésű ember szívébe. Rengeteg tapsot kapott érte. *Lajos királyt* finoman játszotta meg *Ternyei*, aki *Gazdy* Arankával, az érzésteli banillával együtt nagyon kiemelkedett az összjátékból.

* **Danczkay Sarolta vendégfellepése.** Danczkay Sarolta, a kiváló énekművésznő ma, hétfőn délután érkezett Aradra és holnap részt vesz a délelőtti főpróbán. A *Troubadour* előadása iránt a közönség között már ma nagy érdeklődés mutatkozik és a színházi pénztár ez uton keri a közönséget, hogy a jegyek dolgában még a holnapi délelőtti folyamán intézkedjenek.

* **A Casanova új szereposztása.** A Casanova szombati előadásának érdekessége az új szereposztás lesz. Az operett legbájosabb szerepét, mely zenei szempontból is a legsikerültebb, *Zilahyné-Singhoffer Vilma* játssza. Új lesz a sá-
tán és a király szerepében *Polgár Sándor* és mint *Barbarina* *Bejczyné-Répássy Gusztó*.

* **A Grünfeld-Bürger négyes és Szoyer Ilonka** hangversenyének műsora a következő:

1. Beethoven-kvartett. Es dur op. 74. (Hárta kvartett): *Grünfeld, Sopronyi, Berkovits, Bürger*.

2. *Maillard*: Aria a Remete csemettyűje című operából. Éneklő *Szoyer Ilonka*.

3. *Csello szóló*. Előadja: *Bürger* a) Schuman: Fräurei b) Moszkovszky: Guitare — Tarantella.

4. *Glazamor* Noveletten: a) Au Espagnole b) Interludium c) Valse, d) Orientale. *Grünfeld, Sopronyi, Berkovits, Bürger*.

5. *Leoncavallo*: Madárdal a Bajazz operából. Éneklő: *Szoyer Ilonka*.

A hangverseny folyó hó 30 án vasárnap délután lesz a Fehér Kereszt nagytermében *Jegyek Révész Nándor* könyvkereskedésében. (Telefon 265) kaphatók.

* **Rákosi Viktor munkái.** Ki nem ösmeri Magyarországon *Sipuluszt*, a vidám tréfalkozás nagymesterét? Ki nem ösmeri *Rákosi Viktort*, a komoly nemzeti író, a kinek lelkét a történelem és az élet nagy dolgai ihletik meg? Az örökké bohó *Sipulusz* és a komoly, nagy problémákat bocolgató *Rákosi Viktor* együtt jeletkezik a maga teljességében *Rákosi Viktor (Sipulusz)* munkái gyűjteményében, melynek megindulását a magyar irodalom örvendetes nagy eseményeként adjuk hírül. Az elszórtan megjelent humoreszkek, elbeszélések, regények, hírlapi tárcák, melyek ahogy betöltötték hivatásukat, eltűntek a szem elől: ime most gondosan válogatva, egy diszes gyűjteményben jelentkeznék, hogy eivonuljanak minden magyar házba s megtalálják a helyét, mely őket megilleti, a nemzeti írók munkái mellett. *Rákosi Viktor* írói egyénisége, munkáinak irodalmi becsé és jelentősége csak itt, munkáinak gondosan válogatott gyűjteményében nyilvánul meg. Eddigi ismeretünk erről az íróról olyan, mint a pillanati fénykép, halvány. Az intim vonások, a nagy kvalitások nem alakulhatnak ki az olvasó előtt, csak abból a harmonikus egészből, mely teljes munkásságának képét adja, ösmerhetni meg *Rákosi Viktort* a maga egész minvoltából s lehet követni szellemét: több a tisztán a szórakozást célzó élvezetnél, mert még legbizarrabbnak látszó apróságai is, azokból, melyek ebbe a gyűjteménybe vannak fölveve, az az író szólal meg, kit eszmekőre, hajlamai, tehetségei a nemzeti kultúra komoly és számottevő munkássá vávatnak. *Sipulusz*, az örökké vidám, kinek neve hallatára önkénytelenül mosolyra nyílik ajkunk, aki torzképeket rajzol, hogy hahotát váltsion ki belőlünk: *Sipulusz* nem a sapkáját csörgető komédiás, akinek látszik, hanem magas színvonalu művész, elsőrendű magyar humorista. Fényes talentuma odahelyezi őt a nagy triász: *Jókai, Mikszáth, Eötvös Károly* mellé. S a mint más a *Jókai*, más a *Mikszáth*, más az *Eötvös Károly* humora, ugy más az a világ, melyben a *Sipulusz* pompás alakjai, eleven típusai mozognak. *Sipulusz* eleme a komikum, melynek forrása, ha nem is oly mély, mint a humoré, mint művészi eszköz nem kevesebbé nemes. A virtuozitás, melylyel *Sipulusz* a kedvderítésnek ezt az eszközt kezeli, munkáinak állandó értéket ad s helyet jelöl számukra a nemzeti irodalom legkiválóbb alkotásainak sorában. *Sipulusz* humoros ötletekben a leggazdagabb magyar író s a rövid és elmés tárcanovellának ez idő szerint legelevenebb művelője nálunk. Minden gondolata humor, minden betűje eleven életöröm, ha ő akarja. Nincs irodalmunkban író, *Mark-Twaint* kivéve idegen irodalmakban sincs, a kinek a komikum oly önállóan kristályosodnék ki. Az ő írása nemcsak színt nyer ettől: a veleje, a magva, az egész tárgya maga a tiszta komikum, a jó kedv erős esszenciája. *Rákosi Viktor* most összegyűjti eddig elszórtan megjelent írásainak javát s külön is kiadott pár kötetet. Így jelenik meg a legkedveltebb és legbizarrabb magyar humorista egész kis könyvtára, tizenhat kötetben. Ez a gyűjtemény a leggazdagabb irodalmakban is esemény-számba menne. A közönség varja s biztosan szívesen fogadja kedves írójának e gazdag gyűjteményét. *Sipulusz* mellett ott lesz ebben a gyűjteményben *Rákosi Viktor* is, a „Korhadat fakesztek” és „Elnemult harangok” mély érzelmű, komoly írója; aki cikkben is, valamint színes, meleg utirajzaiban, komoly tárcáiban és hazafias munkáiban ragyogtatja komoly tehetségének gazdagságát. Két író gazdag munkásságával ér hát

föl az öv. Hiszen 6 ma legnagyobb humoristánk a maga genre jében s egyúttal a hazafias magyar regénynek első művelője, a ki nemcsak kacagással tud könyre fakasztani. Rákosi Viktor munkái egyelőre 16 kötetre vannak tervezve, kötetenként átlag 25—30 ívvel. Megjelent az első 4 kötet és félévi időközökben jelenik meg 4—4 kötet. Rákosi Viktornak, az irodalom ezen kiválóságának a műveit a *Révai Testvérek*, budapesti könyvkiadó cég adja ki. Már az első négy kötet a könyvpiacra van és az említett cégnél díszes, elegáns kötésben 96 koronáért, vagy havi részletfizetésre is megrendelhető.

A szabadkőműves-palota telke.

(A miniszteri határozat indokolása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 24.

Megírtuk lapunk vasárnapi számában, hogy a belügyminiszter nem hagyta jóvá a város közgyűlésének azt a határozatát, mely az aradi *Összetartás* szabadkőműves-páholyának ingyen telket engedett át építendő új palotája számára. A tulajdonul átengedett terület terjedelme 200 négyszögöl, a használatra átengedett telek nagysága pedig 600 négyszögöl.

A közgyűlésnek ezt a határozatát *Avarffy Géza* és *Steiner Jakab* törvényhatósági bizottsági tagok meglebbeztek s a belügyminiszterium a felebbezésnek helyt adott. A miniszteri határozatot *Gulner Gyula* államtitkár hozta meg s indokolásában a következőket mondja:

Törvény szerint a város csak nyilvános árverés útján idegenítheti el törzsvagyonát. A szabadkőműves-páholytól való eladást csak az indokolhatja, ha ezt a város különös érdeke hebizonyíthatólag kívánja. Az átengedett törzsvagyonnal szemben olyan előnyöket kell nyernie a városnak, amely az átengedett vagyon értékét lényegesen meghaladja. Ennek az előnynek tüzetes bizonyítása fejtetlenül megkivántatik, különösen oly szokatlan eljárás esetében, mikor az ajánlattevő az ingatlan átengedését nem is kéri ingyenesen és a város mégis a megfelelő vételárért kért ingatlant ingyen átengedni határozta.

A közgyűlési határozat és a felebbezés is megemlíti, hogy a szabadkőműves-páholy humánus és emberbaráti célok szolgálatában áll. Ezt kétségbevonni nincs szándéka a miniszternek, de közvagyon ingyenes elidegenítéséről lévén szó, az ily „általános kijelentéseket” törvényszerinti indokul el nem fogadhatja.

Azt mondja további részében a miniszteri határozat, hogy az ide vonatkozó iratok nem tartalmazzak adalékot arról, hogy a hangoztatott emberbaráti célok követése a város közönységére nézve mitféle pozitív, értékükben megmérhető előnyöket nyújtottak eddig és nyújtandak majd a jövőben.

Nem fogadja el a miniszter indokul azt, hogy a szabadkőműves-páholy az átengedett telekre monumentális épületet fog emelni, nem fogadja el pedig azért, mert ennek terveit nem látta (dacára annak, hogy ezek a felterjesztéshez mellékelve voltak); azt sem tartja elégséges indoknak, hogy a palota körül nyilvános park is lesz, mert nincs bizonyítva az, hogy Arad közönységének erre a parkra szüksége van, sőt a folyamodó páholy arról sem nyilatkozott, hogy a park szorgalmi jogát azonna látengedi a városnak.

„Mindezeknél fogva — mondja a határozat — a telek átengedéséhez beleegyező hozzájárulásomat nem adhatom.”

A miniszter helyett:

Gulner,
államtitkár.

Azokhoz, amit a miniszteri döntésről lapunk vasárnapi számában megírtunk, érdekesképpen még azt tesszük hozzá, hogy Aradváros közigazgatási ügyeiben eddigelő még nincs példa arra, hogy a miniszterium ilyen közgyűlési határozatot jóvá ne hagyott volna.

TANÜGY.

(—) **Tanítók gyűlése** Az Aradvidéki Tanítóegyesület igazgató választmánya tegnap délelőtt ülést tartott, amelynek főtárgya volt a november 30-án és december hó 1-én tartandó közgyűlés előkészítése. Az ülést *Kovács Vince* egyesületi elnök vezette. Megnyitójában melegen emlekezett meg *Neumann Armin* igazgató elhunytáról. A megboldogult egyike volt az Aradvidéki Tanítóegyesület alapító tagjainak, tevékeny részt vett az egyesület életében, hosszabb ideig alelnöke volt az aradi fióknak. Az elhunyt tag érdemeit megörökítették jegyzőkönyvben s ezt közölni fogják a gyászoló családdal. A közgyűlés az idén s két napon át tart. Az első napon, november 30-án, vasárnap délután 6 órakor lesz előértekezet, a melyen egy ismert aradi szónok fogja *Kossuth Lajos* érdemeit méltatni. Utána pedig egyik aradi tanító bemutatja *Diebold Károly* soproni tanítónak új találmányu számológépét. Az adminisztrációs ügyek letárgyalása után, másnap december 1-én lesz a közgyűlés második napja, melyen az *irva-olvasást* fogja bemutatni *Sófalvi György* és *Maurer Mihály*. Az előbbi gyakorlati tanítást is tart. Az egyesület alapszabályait is módosítják olyképpen, hogy minden tag egyúttal az Eötvös-alapnak is tagja legyen. Ezt valószínűleg egyhangulag fogja a közgyűlés elfogadni. Kimondta végül a választmány, hogy a közgyűlésre Aradra bejövő vidéki tanítók számára kedvezményes vasuti jegyről fog gondoskodni.

(—) **Az Aradvidéki Tanító egyesület** aradi fiókbizottsága folyó évi november hó 27-én délelőtt 9 órakor a Templom-utcai elemi fiúiskola I/b) osztályában havi ülést tart, melyre a fiókbizottság tagjai és az érdeklődő tanügybarátok tisztelettel megrívatnak. *Sófalvi György*, elnök, *Czobor Ottó*, jegyző Tárgysorozat: 1. „Gépies olvasás”, gyakorlati tanítás az I. osztály tanulóival, tartja: *Maurer Mihály*. 2. „Az ifjúsági egyesületek.” Ismerteti *Vagács Agost*. 3. Indítványok.

Böhm sikkasztásainak fedezése.

(Az Ipar és Népbank igazgató-választmányi ülése)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 24.

Az Aradi ipar- és népbank igazgató-választmánya ma délután *Tagányi István* elnökhete alatt ülést tartott, a csütörtöki rendkívüli közgyűlés előkészítésére.

A mai ülés, melyen az igazgatóság kijelentette, hogy a Böhm Adolf sikkasztásai folytán előállott hiány egy részét fedezi, nyugodt lefolyásu volt, s az igazgatóság jelentésének tudomásul vételével ért véget.

Az ülés lefolyása a következő volt:

Az igazgatóság előterjesztést tett, mely szerint az igazgatóság és felügyelő-bizottság szavatosságot vállal a hiányból 94.000 koronáért, azaz a szó szoros értelemben vett elsikkasztott összegért. Leszámítatik azonban ebből az az összeg, mely Böhm Adolf életbiztosítása, valamint ingóinak eladása révén befolyik. A többi hiányra nézve indítványozza az igazgatóság, hogy a tértalék-alapból fedeztessék.

Magyary Ferenc szólott a jelentéshez. Nézetek szerint helyes volna, ha az igazgatóság — a részvényesek megnyugtatóására — közölné, hogy lesz-e az idén osztalék?, s ha igen, ugy mennyi?

Tagányi István elnök: Ilyen kijelentést sem a maga, sem az igazgatóság nevében nem tehet, mert az évi mérleg még nincsen kész. Valószínűnek tartja, hogy nagyobb nyereséggel zárul az esztendő, ezt azonban még most biztosan nem tudhatja.

Többek hozzászólása után kijelentette az elnök, hogy a részvényesek megnyugtatósa érdekében nyilatkozni fog, s általánosságban közli, hogy előreláthatólag lesz osztalék.

Avarfy Ferenc: A béke s az igazgatóság és részvényesek közötti összhang kedvéért elfogadja az igazgatóság jelentését.

Végül tudomásul vette a jelentést az igazgató-választmány is.

Elhatározták még, hogy holnap, kedden délután 5 órára a részvényeseket értekezletre hívják össze, hogy a közgyűlés sima lefolyását ezzel is biztosítsák.

Tagányi István elnökhete alatt jelen voltak az ülésen: *Szalay Károly*, *Reicher Ferenc*, *Kristyó János*, *Ring Lajos* igazgatók, *Vajda István dr.* és *Rosenberg Miksa dr.* intézeti ügyészek, továbbá: *Avarfy Ferenc*, *Deutsch Bernát*, *Eles Armin*, *Glück Károly*, *Institoris Kálmán*, *Kohn S. N.*, *Leopold Zsigmond*, *Mihalik József*, *Magyary Ferenc*, *Maresch Gyula*, *Priegl István*, *Steigerwald Alajos*, *Tolnai János dr.* igazgató-választmányi tagok.

SPORT.

+ Az Aradi Atlétikai Klub választmánya kedden, november hó 25-én, a saját klubhelyiségében ülést tart. A titkár kéri a választmány tagjait, hogy a gyűlésen okvetlenül jelenjenek meg.

Pékek lázongása.

(A hétfői sütemény miatt.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 24.

A hétfői sütemény miatt ma vér folyt Budapesten. Oriási botrány színhelye volt *Glasner Miksa* király-utcai sütődeje, amiért *Glasner* egyedül élvezi azt a privilegiumot, hogy vevőit hétfőh is friss süteménnyel lássa el.

Tudvalevő, hogy a fővárosi péksegédek mozgalma miatt a pékmesterek elhatározták, hogy ezentul hétfő reggelre nem sütnék friss süteményt. *Glasner Miksa* azonban, aki egyike a főváros legtehetősebb pékmestereinek, ehhez a határozathoz nem járult hozzá, s már a pékmesterek gyűlésén kijelentette, hogy ő a segédeknek megadja követeléseiket, s hétfő reggelre sütni fog a rendes vevői számára.

A pékmesterek igen zokon vették *Glasner*-től, hogy nem vállalt velük szolidaritást. Kikötötték maguknak, hogy miután *Glasner* hétfői munkáját megakadályozni nem tudják, *Glasner* csak azoknak szállíthat hétfőn süteményt, akik azt nála előre megrendelték.

Ma reggel háromnegyed öt órakor megjelent *Glasner Miksának* a Király-utca 56. szám alatt levő műhelye előtt a pékipartestület kiküldött bizottsága, hogy ellenőrizték, hogy vajjon *Glasner* azoknak szállít-e süteményt, akik azt nála előre megrendelték. Ott volt *Spolarits György*, a pékipartestület elnöke, továbbá *Klement Sándor* fővárosi irnok, a pékszakegyesület titkára. Velük jöttek *Gondé* és *Brosch* detektívek is.

Megjelenésük oriási felháborodást keltett *Glasner* munkásai között. *Glasner* ugyanis az az által, hogy hétfőre is dolgozik s megadja a segédek követelését a nagyszámu munkanélküli péksegédek rokonszenvét megnyerte, annál is inkább, mert e kivételes helyzetben vasárnapról hétfőre virradó éjszakán megháromszorozódott a munkája és számos munkanélküli péket alkalmazott műhelyében.

Spolarits és *Klement* úgy akarták fogantatosítani az ellenőrzés munkáját, hogy minden süteményhordótól elkérték a megrendelési barchát. Alig, hogy megkezdtek a barchvizsgálását, vad kiabálás támadt az utcán. Megjelentek *Glasner* munkásai, támogatva számos munka-

nőkü által. *Betörték a ház kapuját és megrohanták a bizottságot.*

Hasztalan igyekeztek csillapítani a felbőszült mestereket, azok nem hallgattak a szóra. *Megrohanták Spolarits elnököt, Klement titkárát és a velük levő embereket és irtózatosan elverték őket.*

Talán agyon is verik a bizottságot a felbőszült péksegédek, ha gyorsan meg nem hátrálnak. Spolarits Györgynek nagynehezen sikerült elmenekülnie. S Klement Sándor látván, hogy élete forog veszélyben, revolvert rántott és háromszor a levegőbe lött.

— A ki hozzám ér még egyszer, azt agyonlövöm.

Ki tudja, mi történik, ha meg nem jelenik néhány lovas és gyalogos rendőr, a kik a gyilkos kedvre lobbant pékeket széjjelzavarták. Három segédet le is tartóztattak. Spolarits, és különösen Klement súlyos természetű sérüléseket szenvedtek. A mesterek közül is többen megsérültek. Az ügynek a büntető bíróság előtt lesz a folytatása.

Friss sütemény ma a fővárosnak alig egykét kávéházában volt. Háztartások pedig egyáltalán nem juthattak ma reggel friss süteményhez.

HIREK.

Magyarul akarok beszélni!

— A leendő trónörököséről. —

Arad, november 24.

Tudvalevőleg *Ferencz Ferdinánd* főherceg a *Chotek Zsófia* grófnővel kötött házassága alkalmával kötelezőleg kijelentette és elismerte, s az országgyűlés által ez a kijelentés törvénykönyvünkbe be is cikkelyeztetett, hogy a házasságukból származó fiutódok trónöröklési joggal nem bírnak, az uralkodó ház hercegei közé sem sorolhatók. Ily módon a trón várományosa gyanánt *Ferenc Károly* főherceg fia, *Ottó* főherceg tekintetik, kit jövendő hivatására már most nagy gondal készítenek elő. A fiatal herceg a múlt év nyarán a szomszéd megyében is megfordult, és Dobozon gróf *Wenckheim* Dénesnek volt szívesen látott vendége, ki szórakoztatására nagyobb szabású arató-ünnepélyt rendezett. A jövendő magyar királyról érdekes kis történetet beszélnek most a főúri körökben, mely méltán töltheti el minden magyar ember szívét biztató reménységgel.

A kis herceg múlt évi körutja alkalmával Gyulafehérváron *Majláth* gróf erdélyi püspökkel is megismerkedett, aki, midőn német nyelven szólította meg, határozottan kijelentette:

— Kérem Excellenciádat, én Magyarországon csak magyarul akarok beszélni, azért szíveskedjék velem kizárólag magyarul társalogni.

A püspök eleget tett a kis herceg kívánságának, maga is gyönyörködve abban a korrekt kiejtésben, melylyel nyelvünket beszéli. Nemrégiben Bécsben járt, hol a véletlen sors ismét összehozta a trón leendő örökösével. A herceg látható örömmel fogadta a főpapot, ki ezuttal újra németül szólította meg. *Ferenc Károly* élénken jelentette ki:

— Én már egy ízben felkértem Excellenciádat, hogy velem kizárólag magyarul beszéljen!

— Kérem Fenség, emlékszem rá, de arra is emlékszem, hogy csak Magyarországon akart magyarul beszélni, itt pedig Ausztriában vagyunk.

— Hát akkori nyilatkozatomat kiegészítem még a következővel s kérem Excellenciás uramat, ne feledje el, én jövendőbeli magyar alattvalóimmal Ausztriában is csak magyarul akarok beszélni.

A kis hercegnek a magyar nyelv iránt nyilvánított előszeretete és az a tapintatosság, melylyel, amidőn alkalom kínálkozik, ezt hangsúlyozza is, rendkívül kellemes benyomást keltett nemcsak a főúri társaságokban, hanem az irányadó magyar politikai körökben is.

A Nádor malom-csatorna társulat

közgyűlése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 24

A Nádor malom-csatorna társulat most tartotta évi közgyűlését *Králitz Gyula* elnöklete alatt. A közgyűlés érdekesebb ügyei a következők voltak:

Tudomásul vették, hogy a miniszter ismételtén visszaküldte a társulat alapszabály-tervezetét, különösen azért, mert ellérők a nézetek a társulati tulajdonjogra vonatkozólag.

A társulat ugyanis azt akarja, hogy a csatorna partszakaszai egyenkint a társulati tagok tulajdonát képezzék, a miniszternek meg az a kívánsága, hogy a társulat egyetemének tulajdonában legyenek.

Kokas József indítványozta, hogy a malomok eddigi kötött vámja helyett, miután most más rendszerű malomok vannak használatban, a szabad vámolás elve lépjen életbe. Az indítványt elfogadták.

Még egy fontos indítványa volt *Kokas József*nek. A csatorna vízmennyisége, mint kifejtette, kevés. Ennek oka az, hogy a felső Körös vize beiszaposodott. Tanulmányozza ezt az ügyet a kulturmérnökség, s tegyen a miniszternek jelentést.

A közgyűlés elfogadta az indítványt, abban a reményben, hogy a miniszter segít a bajon, annál is inkább, mert ez a hatalmas csatornamű páratlan az országban, s a kultúrának hathatós előmozdítója.

Ezután az évi költségvetést állapították meg, melynek keretében 22,459 koronával szerepel a fenntartási költség.

Králitz Gyula elnöklete alatt jelen voltak: *Papp Elemér* kulturmérnök, miniszteri megbízott, *Hann Alajos* kulturmérnök, *Csepreghy Mihály* társulati mérnök, *Králitz Lajos* dr. társulati ügyész, *Tagányi István*, *Barkassy Kálmán*, *Kokas József*, *Szilágyi Artur Károly*, *Lukácsy Lajos*, *Rázel István*, *Erkel János*, *Löwy Markus*, *Karton Aladár*, *Poszert Ferenc*.

— A király egészsége. Ó felsége ma teljesen jól érezte magát. Fájdalmait a keresztcsont tájékán elmúltak s éjszakáit nyugodtan tölti.

— A bécsi Weitzer palota értéke. *Institóris Kálmán* polgármester tegnap este érkezett meg Bécsből, ahol résztvett a *Weitzer*-hagyatékhöz tartozó *Hau-gassei* palota leltározásán, illetőleg megbecsülésén. A török követ lekötő előzékenységgel fogadta a nála tisztelgő polgármestert s sajnálatának adott előtte kifejezést ama félreértés miatt, amely a multkor megkísérlett becslési eljárást megakadályozta. A cs. és kir. közjegyző és két törvényszéki becsüs megkezdtek ezután a becslést, a melynek eredménye még összeállítva nincs. Ezt ugyanis alapos számítás előzi meg, melyet a palota tervei és az adó-ívek alapján állítanak össze. A jegyzőkönyvet elkészülte után megküldik majd Aradvárosnak is.

— *Márk Károly*. Mint értesülünk, a kereskedelemügyi miniszter *Márk Károly* miniszteri tanácsost, a m. kir. államvasutak volt aradi üzletvezetőjét, a vasuti-, posta-, táviró- és hájtisztai tanfolyamok miniszteri biztosává és e tanfolyamok felügyelő-bizottságainak tagjává nevezte ki s megbízta a vasuti tisztképző tanfolyam képesítő vizsgálatainak főlételére alakított vizsgáló-bizottságok elnöki tennivalóinak

a végzésével. A miniszter *Márk Károly* és *Csöke Ferenc* miniszteri tanácsosokat kinevezte az államvasutak igazgatósága összes ülésének tagjává is

— *Uralkodók találkozása Abbáziában*. Bécsből táviratozzák, hogy a hivatalos cáfolatok ellenében is megerősítik azt a hírt, hogy a német császárné március hó közepén több napi tartózkodásra Abbáziába megy, ahol őt *Vilmos* császár meg fogja látogatni. Ugyanebben az időben keresi fel Abbáziát *Ferencz József* király és *Károly* román király is.

— *A makói Kossuth szobor*. A Makó város képvisellete által kiküldött Kossuth-szobor-bizottság ma délelőtt tartotta meg alakuló ülését *Farkas József* polgármester elnöklésével. A bizottság alakuló ülésén részt vett *Justh Gyula*, Makóváros országgyűlési képviselője is, kinek indítványára kimondta a bizottság, hogy a Kossuth-szoborra nem hirdet nyilvános pályázatot, hanem a főváros egyik előkelő szobrászművészt, *Kallós Edét* bizza meg, hogy készítsen tervet és mintát. A városra azonban ez nem lesz kötelező erejű, csak akkor, ha a tervet elfogadják s a kivitellel a művészt megbízzák. A szobor felállítására 30.000 a parkirozásra, rácskerítésre és a leleplezés költségeire 5000 koronát irányzott elő a bizottság.

— *Római kongresszusi választások az aradi egyházmegyében*. Az aradi gör. keleti román egyházmegye több községében vasárnap tartották meg a „Congresul nacional bisericesc” nevezetű kongresszusi tagok választását. A *Tribuna Poporului* szerint a választások eredménye ez: Az aradi kerületben megválasztották *Petrovics Auréit* 528 szavazattal *Ghebeles Lázár* 296 szavazata ellenében, a *radnai* kerületben *Suciu János* dr.-t (996) *Beles János* ellen (864), a *nagyhalmágyi* kerületben *Trutia Pétert* egyhangulag, a *nagy-buttyini* kerületben *Goldis Vazuit* egyhangulag, *Gyulán Oncu Miklós* dr.-t szavazattöbbséggel, a *lippai* kerületben *Mocsonyi Zenót*, a *birkis-iben* *Tomici Virgilt*, a *moconyista Dobrin* dr.-ral szemben, *Vingán Dragonescu Demián* 217 szavazata ellenében megválasztották *Babes Vincét* 236 szavazattal, végül a *világosi* kerületben *Russu Sirianu Jánost*.

— *Merénylet egy miniszter ellen*. *Mikor Todorovics* szerb belügyminiszter tegnap a szkuptsinából haza tartott, a tűzorségi kaszárnyából három ismeretlen alak rálőtt. A lövések nem találtak, mire az egyik merénylő előrerohant és késsel akarta leszurni a minisztert. Eppen katonák közeledtek arra, amit látva a merénylők, elfutottak.

— *Mikor tárgyalják a katonai javaslatokat?* A képviselőház pénzügyi bizottsága *Falk Miksa* dr. elnöklése alatt ma ülést tartott, melyen napirend előtt *Falk Miksa* azt indítványozta, hogy az ujonc-javaslatokat úgy tegyék át a képviselőházhoz, hogy ott már szerdán tárgyalhatók legyenek. *Komjányi Béla* és *Kossuth Ferenc* a siettetés ellen szóltak, s így a bizottság azt az álláspontot foglalta el, hogy a javaslatokat a kereskedelmi tárca letárgyalása után egy nappal fogja tárgyalás alá bocsátani.

— *Házasság*. *Vadász Armand* dr. nagyszentmiklósi ügyvéd december hó 9-én köt házasságot Aradon *Guttman Samu* kereskedő bájos és szép leányával, *Ella* kiasszonnyal.

— *Elhunyt képviselő*. *Balogh László*, a nagyszalontai kerület országgyűlési képviselője meghalt. A képviselőháznak 1896 óta tagja és a függetlenségi és 48-as Kossuth-pártban foglalt helyet. Legutóbb egyhangulag választották meg Szalontán. A képviselőházban nagy szerepet nem játszott, de mint a függetlenségi párt buzgó közkatónáját elvtársai szerették és be-

becsülték. Tagja volt az első bíráló bizottságnak. Temetése hétfőn délután három órakor volt Nagyszalontán. A függetlenségi és 48-as Kossuth-párt nevében *Hentaller Lajos, Leszkay Gyula* és *Lukács Gyula* képviselők utaztak le s vitték magukkal a párt koszoruját. *Thaly Kálmán*, a Kossuth-párt tiszteleti elnöke meleg hangu táviratot küldött az elhunyt képviselő özvegyének.

— **Uj pápai kamarások.** A csanádi egyházmegye két tagját kitüntetés érte. *Desseffy Sándor* megyés püspök előterjesztésére ugyanis a pápa *Pacha Agost* püspöki titkárt és *Janicsék Emil* lippai hittanárt a pápai kamarási címmel tüntette ki.

— **Hálalozás.** *Ozv. Niegreise Arpadné*, szül. *Kristyóry Jolán* urnő szombaton, 57 éves korában Borosjenőn elhunyt. Halálát gyermekei s kiterjedt rokonság gyászolja. Az elhunyt életének nevezetes és kedves epizódja, hogy *Munkácsy Mihálynak* ő volt valaha első ideálja. A fiatal művész akkoriban le is rajzolta, s a szép leány képmása most az aradi ereklyemúzeumban látható.

— **Tisztviselők országos gyűlése.** A budapesti vármegyeház dísztermében népes közgyűlést tartottak vasárnap délután a fővárosi és vidéki állami tisztviselők. A közgyűlést a magyar tisztviselők országos szövetsége által rendezett tisztviselő-kongresszus végrehajtóbizottsága hívta össze, mivel az említett kongresszus elhatározta, hogy a tisztviselők közös érdekeinek védelme és támogatása céljából egy központi szervezetet kell alakítani. Mintegy ötszázan gyűltek össze az alakuló közgyűlésre, a melynek főmozzanata az volt, hogy a magyar köztisztviselők országos szövetsége, mint ilyen, megszűnt s helyette megalakult az állami tisztviselők országos egyesülete. A közgyűlésen *Vörös László* nyugalmazott államtitkár, országgyűlési képviselő elnökölt. Megnyitó beszédében fejtegette a közgyűlés célját s a két egyesület fuziójának szükségességét. *Káplány Géza* szegedi ítélőtáblai bíró a tervezett alapszabályokra tett indítványt s különösen a tagsági jogok korlátozása ellen szólalt föl. Azt kívánta, hogy a vidéken alakuló helyi bizottságok tagjai ne a vidéki körnek, hanem a központi egyesületnek legyenek tagjai s így azokra is az országos egyesület alapszabályai legyenek irányadók. Így természetesen a helyi bizottságok tagjai az országos egyesület kongresszusain is résztvehetnek és szavazhatnak. *Csép József* az állami tanítók tagsági kérdését vetette föl és kéri a közgyűlést, hogy olyképpen határozzon, hogy az állami tanítók, tanítónők és óvónők is tagjai lehessenek az egyesületnek. *Markovics Győző* pénzügyi tanácsos, *Harmath Domokos* fordai telekényvezető, *Dömötör János* szamosújvári tanár, *Kardos Albert* főgimnáziumi tanár, *Szilágyi József* és *Andor Endre* dr. miniszteri segédtitkár szóltak még a kérdéshez. A felszólalások után *Vörös László* elnök kijelentette, hogy az állami tanítói kar is beléphet az egyesület kebelébe. *P. Juhász Odón* az alapszabályok ama pontja ellen szólalt föl, hogy a kongresszusokon az egyesület tagjain kívül bármely állami tisztviselő résztvehet. Rövid vita után az eredeti szöveget fogadták el. A közgyűlés programjának utolsó pontja a megalakult egyesület tisztikarának megválasztása volt. Elnök lett *Vörös László*, társelnökök lettek *Benedek Sándor* és *Káplány Géza*.

— **Uj jogtudor.** A kolozsvári tudományegyetemen tegnap avatták föl a jogtudományok doktorává *Kugel Dezsőt*, aki középiskolai tanulmányait az aradi gimnáziumban végezte el.

— **Hirtelen meghalt egyetemi questor.** Az egyetem homlokzatán gyászlobogó hirdeti, hogy a tudományegyetemnek ismét gyászja van. Egy régi, kipróbált tisztviselője, *Mandák Dezső* questor, az éjszaka 43 éves korában, Zöldfa utca 42. számú lakásán váratlanul elhunyt. Halála annál tragikusabb, amennyiben két héttel ezelőtt nősült csak és most élte mézes hetét. Tegnap este még jól érezte magát, délután sétált tett a városban, este jóízűen megvacsorázott. Ejjel 11 óra tájban hirtelen rosszul lett. Fiatal felesége rémülten küldött orvosért, de mikorra az megérkezett, *Mandák* már meghalt. Megállapították, hogy szívszélhűdés érte. Halá-

lát sokan fájlalni fogják, mert mint questor évek hosszú során át nagyon sokan ismerték és előzékenységeért és egyéb jó tulajdonságaiért mindenki szerette. Temetése valószínűleg holnap, kedden délután lesz.

— **A népkonyha megnyitása.** Az aradi népkonyha-bizottság nevében *Neuman Dánielné* elnöknő annak közlésére kéri lapunkat, hogy a népkonyha nem e hó 24-én, mint azt előbb a lapokkal közölték, hanem december hó 1-én nyílik meg.

— **A közigazgatási tanfolyam kitüntettjei.** A belügyminiszter ma leiratot intézett Arad megyéhez, melyben azt ajánlja, hogy a jegyzői állások betöltésénél részesüljenek előnyben azok a pályázók, kik a közigazgatási tanfolyamot kitüntetéssel végezték.

— **A Paál kiállítás megnyitása.** A *Paál László* festményeinek kiállítását vasárnap nyitotta meg *Wlassics Gyula* dr. közoktatásügyi miniszter. A Nemzeti Szalon helyiségeiben ez alkalomból nagy és díszes társaság gyűlt össze. A minisztert megjelenésekor *Lázár Béla* dr. a kiállítás rendezője üdvözölte lelkes szavakkal. *Wlassics Gyula* miniszter válaszában kijelentette, hogy örömmel jelent meg a tárlaton, mely egy sorát hányatott nagytehetségű magyar művész alkotásait foglalja magában. Hazafias kötelességének ismerte, hogy a kiállítás létrehozásához hozzájáruljon és ünnepi kedvvel szívesen nyitja meg a kiállítást. *Zajos* éljenzes üdvözölte a minisztert, aki erre megkezdte körutját a tárlaton.

— **Egy uri leány tragédiája.** *Verédy Károly* dr. székesfővárosi tanfelügyelőt végzetes csapás érte: egyetlen gyermeke, *Irénke*, leesett az első emeletről s 10 perc múlva meghalt. A szerencsétlenség így történt: A leányka napokon át ápolta beteg édes anyját. Az álmatlanság kimerítette az idegeit, szédülés környékezte. A lakás konyhájából a nyílt folyosóra ment, hogy a friss levegőn felüdüljön. Azonban megszedült s az alacsony rácson keresztül esett az udvar kövezetére. Az esés, noha alig négy méternyi magasságból történt, olyan szerencsétlen volt, hogy a 20 éves viruló fiatal leány életét nyomban kioltotta. A szomorú esettel kapcsolatban más forrásból a következőket közlik: *Véredy Irén* kisasszony, a múlt nyáron súlyos betegséget állott ki, a melyből ideges főfájása maradt meg. És még súlyosabbá tették ezt a sajnos állapotot azok a támadások, a melyekben atyja, mint tanfelügyelő részesült, a miért őt, a leányát, másokat megelőzve tanítónői álláshoz juttatta. Minde körülmények nyilván hozzájárultak ahhoz, hogy a szerencsétlen urileány megtörve, ellankadva, betegesen a négy méternyi magasságból a halálba szédüljön.

— **A nyugdíjasok figyelmebe.** A nyugdíjasoknál eddig az volt a rend, hogy a nyugdíj felvételéhez szükséges nyugtákat *Sarlot Domokos* főkapitány láttaozta. A város tanácsa most úgy intézkedett, hogy ezentúl *Kádas Kálmán* főjegyző fogja a nyugdíjasok nyugtáit láttaozni.

— **A fölszentelt boltok adója.** A csongrádi fölszentelt boltok, ahol vallásos alakra fektették a merkantilis spekulációt, egészen lepipálták már a profán konkurrensek. A tömjénnel fölszagosított üzletekbe úgy tódul a nép, mintha a sóval, paprikával a lelki üdvösséget is ki-mérnék az embernek. Jövedelem tehát bőven van, mind a nyolcnak. A bolttulajdonosok mégis az adóbevállásnál azt mondták, hogy a nyolc bolt összesen csak 79 koronát jövedelmez, nekik tehát összesen csak 7 korona 90 fillért kell adóba fizetni. Az adófejszámolási bizottság azonban tamáskodó álláspontra helyezkedett. Nem akart hinni a 79 koronában, mert mégsem bízható, hogy a nyolc boltos csupán malasztból éljen. Bekérte hát az üzleti könyveket s ebből kiderült, hogy a fölszentelt boltoknak nem 79, hanem 8000 korona az évi jövedelme. Az adót tehát 800 koronában állapította meg.

— **A névtelen levél.** Szörnyű tévedésnek esett áldozatul tegnap este Bucs községben egy *Varga Jánosné* nevű fiatal szép asszony. *Varga*

*Jánosné*nek sok udvarlója volt leánykorában s irigyeiték is a férjét, a mikor a szép leányt elvette. A fiatal pár boldogan élt együtt. Pár hét óta azonban a férj többször kapott névtelen leveleket, melyekben arra figyelmeztették, hogy felesége megcsalja. *Varga* eleinte nem akart hirtelt adni a leveleknek, de később mégis gyanakodni kezdett. Tegnapelőtt reggel ismét kapott egy névtelen levelet, a melyben arra figyelmeztették, hogy aznap este a felesége együtt lesz a szeretőjével. Erre *Varga* elhatározta, hogy lesbe áll. Töltött fegyverét elrejtette az istállóban, a feleségének pedig azt mondta, hogy át-megy a szomszéd *Keresztesre*, a honnan csak jó későn fog hazatérni. *Vargáné* estefelé elment haza a szüleikhez és felkérte a legény testvérét, *Szűts Mihályt*, hogy menjen el hozzá addig, míg a férje hazajön, nehogy egyedül legyen, mert nem tudja, mikor jön haza az ura. *Szűts* hazakísérte a testvérét s ott beszélgettek együtt a szobában. A férj este 7 óra tájban hazatért. A szobában világosság volt s a leeresztett függönyön keresztül látta, hogy férfi van a szobában, de nem ismerte fel. *Varga* ekkor beigazoltnak látta, hogy felesége csakugyan a szeretőjével van együtt. Kihozta a fegyverét az istállóból s azzal az ablakon keresztül belépett a férfialakra, de a golyó a feleségét találta, aki a férfi mellett ült. Az asszony rögtön meghalt. *Szűts* a lövés után kirohant az udvarra s a legnagyobb bámulatára sógora állt előtte, aki csak akkor tudta meg, hogy miy tévedésnek esett áldozatul ő is, meg szegény felesége is. *Varga* öngyilkosságot akart elkövetni, de ebben megakadályozták s azután átadták a csendőrségnek.

— **Milyen felünk lesz?** Egy berlini meteorológus, *Merkei Rikárd* az idei térről a következőket jósolja: December hó 1—6-ig állandóan szép, hűvös idő, 7 től kezdve hidegebb, 12-től fokozódó hideg, hóviharakkal a hó 17-éig, aztán enyhébb, de nagy havazások, 19-én újra hevesebb hideg, majd viharos, de csökkenő hidegség 22-ig s a karácsonyi ünnepekre tiszta, hűvös idő virrad, mely jan. hó 4-ig tart. Január 5-től újra fokozódó hideg, heves hóviharakkal. A hideg e hó 9-én különösen erős lesz s utána nagy havazás köszönt be, mely 15-ig tart. Ekkor újabb hidegek köszöntenek be s csak 22-én lesz nyájasabb az idő, majd 31-ig szép, hűvös, részben nagyon enyhe időjárás várható. Február hó 1-én havazás és fokozódó hideg, mely 6-án igen erős lesz, s utána tartós hideg, hóviharakkal. Ez a nagy hideg és havazás egész északi Európára kiterjed, sőt részben dél Európára is. Csak 17-én enyhül meg az időjárás és 27-ig szép, enyhe idő marad. 27-ike után már újra hidegebbre fordul és március hó 6—10-ig igen fogos napok köszöntenek be, hóviharakkal, melyek azonban főleg csak Észak-Németországra terjednek. 13-án, vagy 14-én enyhébb napok lesznek s ettől kezdve az idő fölmelegszik, kivéve néhány esős napot, melyek 20-ika körül lesznek. Március hó végén újra barátságosabb időjárás köszönt be.

— **Rablógyilkosság.** Borzalmas gyilkosság történt szombaton délelőtt *Mogyorós* községben. A borzalmas esetről tudósítók az alábbiakat közli: *Simán István* mogyorósi lakos szombaton délelőtt megjelent *Fürszt Ignác* fakeskedő telepén, a hol néhány száz lécet akart v sárolni. *Fürszt* egyedül volt a fatelepen. Az emberei deszkákat szállítottak a vasutról. A yevőt utasította, hogy válassza ki a szükséges faanyagot. *Simán* ki is választott 5 darab lécet és azokat a fatelepen lévő irodához vitte, hogy *Fürszt*tel az árra nézve megalkudjon. Az irodában *Simán* egy 10 koronás bankjeggyel ekart fizetni *Fürszt*tel, hogy a bankjegyből visszaadjon, felnyitotta a *Wertheim* szekrényét, s mialatt a szekrényből aprópénzt szedett ki, *Simán* hátulról egy nagy késsel átdöfte a *Kereskedőt*, a ki erre ki akart futni, de *Simán* lerántotta s azután még több késszurással megölte. A gyilkosság alkövetése után *Simán* kiürítette a *Wertheim* szekrényt, a honnan állítólag 1048 korona készpénzt vett magához és ezután az irodaitót kívülről bezárta és eltávozott. Nemsokára ezután megjöttek *Fürszt* emberei s a mint az irodaablakon betekintettek, meglátták gazdájuk véres holttestét. A csendőrséget azon-

nal értesítették az esetről s a gyilkost még aznap elfogták, a kiről azután kiderült, hogy azzal a szándékkal ment a fátelpre, hogy Fürsöt, a kiről tudta, hogy egyedül van, megölje és kirabolja. A gyilkost bevitték a törvényszékhez.

— **Katonatisztek és civilek harca.** Párizsi távirat jelenti: Egy mulatóhelyen tegnap este polgári ruhába öltözött katonatisztek és a többi közönség között verekedés volt, a melynek folyamán több ember megsebesült. A verekedésre az adott okot, hogy a katonatisztek lepisszettek egy énekest, a ki dalai refrénjében a hadsereget gúnyolta. A rendőrség kénytelen volt közbelépni és a rendet helyreállítani. Az előadás végén tüntetések voltak részint a hadsereg mellett, részint ellene, de a rendőrség véget vetett a tüntetésnek.

— **Ungyilkos napszámos.** Kisszentmiklósról jelenti levelezőnk, hogy ott ma *Dimitrovics Miklós* 66 éves napszámos felakasztotta magát. Hosszu betegség gyötörte és ez elől menekült a halálba.

— **Telefon utján cipőt rendelni** — ez valóban kényelmes, modern berendezés. Megteheti bárki költség és fáradság nélkül, ki 324 telefonszám után Porter Vilmos Nagy-Áruházához fordul a Szabadság téren. A nap bármely szakában, sőt késő este is szívesen küld a házba cipőválasztékot, a legolcsóbb és legfinomabb cipőkből egyaránt. Tíz korona vásárlásnál életragságu fényképet ingyen ad Porter Vilmos Nagy-Áruház. Csupán a díszes papírkertetért térítendő meg 8 korona. Minden cipőért kezességet vállal a cég.

— **Dentolin fog-crème** a legkedveltebb fogszépitő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisznál, Aradon.

— **T. üzletfeleink** szíves tudomására hozzuk, hogy *Révész Nándor* könyv- és papírkereskedő urat (Szabadságter 20. szám. Telefon 265.sz.) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

— **x— Kitűnő mosószer.** Minden praktikus és a fehér ruháira kényes háziasszony figyelmét felhívjuk a régi jóhírű és általánosan előnyösen ismert *Henkel-féle fehérítő szódára.* Ez a vizet puhává teszi — a legpiszkosabb ruhát is többszöri használat után vakító fehérré teszi, anélkül, hogy ezáltal a ruhaneműeknek ártana. A Henkel féle fehérítő szóda kiadós és olcsó. Csakis kisebb és nagyobb dobozokban kapható és másféle ártalmas szerrel ne tessék összetéveszteni

Feldult mézeshetek.

(Szakítás az esküvő után.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 24

Egy nagyváradi vendégfogadóban ifju pár szállott meg. A vendégek könyv tanúsága szerint B. Gyula besztercebányai banktisztviselő és neje. A férj előkelő megjelenésű, elegáns, fekete körszakálás uriember, a menyecske bájos, mosolygó szóke baba. A fogadó személyzete első látásra fölismerete a nászutasokat, s ezért elszállásolásuk diszkrét körültekintéssel történt. A fiatal pár érkezése napján nem is hagyta el emeleti szállását, ami éppen nem okozott feltűnést a hotel népe előtt. Annál inkább feltűnt azonban a szokatlan láрма, ami másnap reggel zajosan ütődött ki a nászutasok intim szobájából. Kevéssel ezután a férfi dult arccal távozott a fogadóból, s a vasuti pályaudvarra hajtatott. A szállobelieknek pedig sejtelve sem volt róla, hogy mi történhetett.

A férj nem tért vissza. Mint csakhamar kiderült a délelőtti személyvonattal Budapest felé utazott. A hét napos menyecske pedig egy magára maradt, s egész napját keserves sirással töltötte el. Közben több telegramot küldött Besztercebányára D—ch Herman kereskedő címére. Az édes apját hívta Nagyváradra. Az apa szombaton reggel meg is érkezett, délután pedig magával vitte leányát, a boldog-

tan menycskét, akitől a mézes hetek első napjaiban szakadt el az ura.

Az apa egy ismert nagyváradi ügyvédet kéretett a fogadóba, akit arra kért, hogy állapítsa meg közjegyzői okirattal a történeteket, mert B. Gyula ellen leánya válópört fog indítani.

A váratlan, sajnálatos szakítás oka anyagi kérdés. B. Gyula, mint a boldogtalan asszonyka édesapja beszélte éveken át udvarolt a lánynak, s a szerelmük kölcsönös volt. Augusztusban D—ch családjával együtt volt a fiatal ember a Tátrában, ahol megkérte a szép lány kezét. A szülők örömmel egyeztek bele a házasságba, s az apa az anyagiakra nézve hamar megegyezésre jutott a boldog vőlegénnyel, aki a hozomány kérdésénél a legmesszebbmenő gavallérságot tanusította, s kijelentette, hogy egyelőre csak a nászut költségeire reflektál, azután pedig minden évben állásának megfelelő apanage-ra tart számot.

Mindent rendbe hoztak s november 18-án megtörtént az esküvő. Az apa kétezer koronát adott át a vőlegénnyel az utazás költségeire, hogy tervük szerint Nápolyba vegyék utjukat. B. Gyula azonban huszezer koronát követelt, hogy adósságait rendezhesse. Ez a föllépés annál inkább meglepte az apát, mert mint kereskedő, úgy rendezte el dolgait, hogy a fiatal házasságnak újvire juttasson nagyobb összeget. Az ifju férj látszólag belenyugodott apósa kijelentésébe, s hitvesével utrakelt.

Pár napig Budapesten időztek, s onnét jöttek Nagyváradra. A derék férj ez idő alatt a leghidegebb bánásmódot tanusította feleségével szemben, s a menyecske egyebet nem hallott, mint durva szitkokat, amik szüleit illették. Végre pénteken kitört a keserősége, s zokogva igyekezett férjét békíteni, a brutális ember azonban súlyosan inzultálta és elutazott. Nem tudni hová. Az utiköltséget azonban magával vitte.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) **A városi arvház igazató-választmánya** f. hó 26-án, szerdán délután 4 órakor az arvház tanácstermében ülést tart, melyre a t. választmányi tagokat ez uton is tisztelettel meghívja az elnökség.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Hegyi Antalt újra elítélték.

— Hét havi börtön. —

Arad, november 24.

Hegyi Antalt, csongrádi plébános korában, 1898 ban, hatósága, a váci püspök, fegyelmi uton a plébános teendői alól felfüggesztette s utasította, hogy lakását is hagyja el. Hegyi ez ellen a primáshoz, majd a római szentszékhez folyamodott orvoslásért. Ugyanaz év szeptemberében Hegyi megjelent a parochián s miután ezt zárva találta, lakatossal felnyitatta s az általa fanatizált nagy tömeget butorainak bevitelére utasította. Ez ellen a kirendelt administrator, *Droppa Károly*, a szolgabíró és csendőrök tiltakoztak, mire Hegyi a tömeget ellenállásra izgatta.

A szegedi törvényszék Hegyi Antalt és 38 társát magánlaksértés és izgatásért fogta perbe, de csak *Fehér Imrét*, *Nagy Istók Rókust* és *Nagy Józsefet* mondta ki bűnösnek izgatásért, s őket egyenkint 1—1 hónapi államfogházra és 50—50 korona pénzbüntetésre ítélte. Hegyi Antalt és a többi vadlottat felmentette.

Az ügyészség felebbezett a táblához, de az az ítéletet és indokait helybenhagyta.

A kir. kuria I. büntető tanácsa — mint

fővárosi tudósítónk sürgönyzi — ma tárgyalta a főügyész által Hegyi Antal s néhány társára nézve benyújtott semmiségi panaszt. A vád képviselője *Székely Ferenc* koronaügyész fenntartja a semmiségi panaszt, mivel nem volt Hegyinek törvényes intézkedése a parochián való behurcolkodásra és mert a zárt lakásnak felnyitása, abba való behurcolkodása törvénybe ütköző, bebizonyított bűnös cselekedet volt.

A Kuria, *Nedecy Ödön* referádája alapján, az elsőbíró ítéletét helybenhagyta a Hegyi Antalra vonatkozó rész kivételével, kit magánlaksértés büntette miatt 7 havi börtönre ítélte.

Az indokolás szerint be van bizonyítva, hogy Hegyi másnak lakásába behatolt, annak beleegyezése nélkül, sőt annak tiltakozása dacára. Enyhítő körülményt sem látott fennfogni, mivel Hegyi lelkész létére hivatkozott cselekmények elkövetésére bujtotta, s néhányan közülök szabadságukat el is vesztek egy időre.

§ **Testvérgyilkos az esküdtsek előtt.** Az aradi esküdtsek elé ma *Buska György* bűnügye került. Buska, a vád szerint, meggyilkolta testvérét. A tárgyalás ma nem ért véget, s holnap, kedden hoznak az ügyben ítéletet. — *Fabián Lajos* dr. királyi táblai bíró vezeti a tárgyalást; szavazó bírák: *Földes János* és *Köller János*; vádló *Domokos László*; védő *Étes Béla* dr. Esküdttek: *Bayer Sándor*, *Török Márton*, *Lang Győző*, *Márton Ferenc*, *Wagner József*, *Kolázi Károly*, *Sági Henrik*, *Kánya Géza*, *Szücs Mihály*, *Herbay Gyula*, *Szilvássy László* dr., és *Vannay János* dr., pótesküdtök: *Lukács Lajos* dr. és *Steinitzer Pál* dr.

NAPIREND.

November 25. Kedd. Róm. kath. naptár: Katalin. — Protestáns naptár: Katalin. — Görög-keleti naptár (november 12.): *Alam. János*. — A nap két 7 óra 5 perckor, nyugszik 3 óra 57 perckor. — A hold két 2 óra 5 perckor, nyugszik 1 óra 42 perckor.

Kölséy-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: *Ereklye-muzeum* helyisége mellett Hesterem.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Hideg, később borús, enyhébb.

November 25. Az aradi atletikai klub választmányi ülése (Központi kávéház külön terem.)

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— **Fizetéseketelenségek.** A bécsi Creditoren Verein a következő fizetéseketelenségekről tesz jelentést: *Grünfeld Mátyás*, *Lesonc.* — *Mautner Gusztáv*, *Brünn.* — *Barna János*, *Zala-Egerszeg.* — *Scheich testvérek*, *Iglau.* — *Raab Ferenc*, *Bécs.* — *Bainár János*, *Studing.* — *Metykó György*, *Nagybánya.* — *Lichtenberg Jakab*, *Nyiregyháza.* — *Seamak Iván*, *Zágráb.* — *Schmödl Vince*, *Bécs.*

Hivatalos árfolyamok

a budapesti árt- és értéktőzsdém.

Budapest, november 24.

Magyar aranyárjádék 4%	120.45
Magyar koronajárjádék 4%	97.60
Magyar arany 4 $\frac{1}{2}$ %	—
Magyar ezüst 4 $\frac{1}{2}$ %	—
Magyar keleti vasút	—
Magyar földtehermentesítési kötvény	97.90
Magyar italmegváltási kötvény	—
Hórvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.—
Magyar nyeresémsorsjegy kölcsön	200.—
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	156.—
Csitzák papírjárjádék	100.75
Csitzák járadék ezüst	100.50
Csitzák járadék arany	120.50
Koronajárjádék	100.—
1860-iki államsorsjegyek	150.50
Csitzák-magyar bankrészevény	1555.—
Magyar hitelbankrészevény	705.—
Csitzák hitelbankrészevény	668.50
Csitzák-magyar államvasút	693.25
20 frankos arany (Napoleon)	19.06
Német birodalmi marka	116.95
London	239.15

Budapesti árú- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 24.

Délközlekedés. Buzakinálát mérsékelt, vételkedv jó. Szilárd irányzat mellett 32.000 metermázsra került forgalomba, 10—15 fillérrel drágább áron. Egyéb gabonafélék közül rozs, zab és tengeri 5—10 fillérrel drágább. Időjárás hideg.

Értéktőzsde. Berlin ¼, páris 5-el olcsóbb.

Zárás 12 órakor:

Buza 1903. áprilisa	7.71—7.72
Roza 1903. áprilisa	6.67—6.68
Zab 1903. áprilisa	6.38—6.40
Tengeri 1903. májusra	5.79—5.80
Repce augusztusra	12.—12.10

Zárás 5 órakor:

Buza 1903. áprilisa	7.70—7.71
Roza 1903. áprilisa	6.67—6.68
Zab 1903. áprilisa	6.39—6.40
Tengeri 1903. májusra	5.78—5.79
Repce augusztusra	—

Zárás 5 órakor:

Oszták hitelrészvény	664.50
Magyar hitelrészvény	700.—
Leszámitóbank részvény	440.—
Rima-Murányi vasmű részvény	468.—
Oszták-magyar államvasút részvény	690.—
Közuti vasút	615.50
Városi villamos vasút részvény	327.—

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1902. évi október hó 1-től. —

ARADRÓL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Személysz. tv. d. u. 4.45	Személyvonat d. u. 3.32
Gyorsvonat délután 4.21	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szm. Szolnokról este 9.—
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Személyvonat d. e. 10.50
Soborsinig délután 2.04	Radnáról délután 2.36
Személyvonat d. u. 4.07	Gyorsvonat délután 4.06
Radnára délután 7.23	Személyvonat este 8.57
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felől:
Vegyesvonat reggel 7.10	Személyvonat reggel 8.35
Személyvonat d. u. 4.11	Vegyesvonat este 7.06
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahonczról szm. r. 8.03
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Gurahonczig szm. du. 4.30	Személyvonat este 6.56

Nemzeti színház.

Bérlet 56. sz.

Páros.

Keddenn, 1902. évi november hó 25-én:

DANCZKAY SAROLTA mint vendég:

Troubadour.

Opera 4 felvonásban. Irta: Camarano Salvator. Zenéjét szerzette: Verdi József. Olaszból fordította: Nádaskay L.

SZEMÉLYEK:

Lma gróf	Szabó József.	Maurico	Bejczy Gy.
Leonora	Danczkay S.	Fernando	Juhász S.
Inez	Fekete A.	Azuczena	Répásy G.

Kezdete este 7 órakor.

REGÉNY-CSARNOK.

A róma-párisi expressvonat.

— Angol regény. —

Fordította: Ritt Gyula.

[18]

(Folytatás.)

— Magyarazatot kérünk! — kiáltottak fel izgatottan mindketten csaknem egyszerre. — Gyorsan, gyorsan! Isten nevére, mit gondolsz?

— Már kezdettől fogva gyanum volt reá és önknek megmondom, miért. Amint már hallották is, a hálókocsi Larocheban teljesen kiürült, a grófnő kivételével. Mindenki átment a vendéglőbe kávézni. Egyike voltam azoknak, ki hamar megitta a kávéját. Kimentem a per-

ronra, majd a pályatesten járkáltam föl és alá, cigarettázva. Eközben láttam, vagy legalább is látni véltem, hogy egy ruhauszály vége eltűnik a hálókocsi ajtajában. Ugy gondoltam, hogy Hortenzia lesz, a grófnő komornája, ki egy c-észe kávé viz őrödjének. Közvetlen erre jött hozzám fivérem. Néhány pillanatig még künn beszélgettünk s aztán beszálltunk a kocsiba.

— Ugyanazon ajtón, amelyen át az uszályt eltűnni látta?

— Nem, a másikon. Fivérem azonnal bement fülkénkbe, én meg künn maradtam, hogy elszívjam cigarettámat. A vonat indu áskor mindenki a fülkéjében volt, csak én voltam még a folyosón. Én is ép indulóban voltam, mikor az egyik fülke zárját lecsapódni hallottam. Ez különben az utazás alatt állandóan üres volt.

— Nemde a 11. 12-ös számú fülke volt az?

— Ugy van! De nemcsak a zár csapódott le, hanem az ajtó ki is nyílt egy kissé.

— Csak nem a kalauz volt?

— Oh nem, az a sarokban ült. Hallottam, hogy horkolt, tehát aludt.

— Kijött valaki az üres fülkéből?

— Senki. Hanem abban biztos vagyok, hogy az ajtó élén egy pillanatra újra azt a szoknyát láttam, amely a kocsiban eltűnt. Egy pillanat múlva azonban az ajtó újra becsapódott.

— Mit gondolt ön akkor? Vagy nem is törődött vele többet.

— Nagyon keveset. Azt hittem, Páris közelében lévén, a komorna, őrödjé mellett óhajt lenni.

— Természetes, — szolt megjegyzés képen Flocon, ki teljesen bizonyos volt abban, hogy a grófnő húzta meg a vészféket, hogy alkalmat adjon a komornának a menekülésre.

— És ön még mindig abban a nézetben van, hogy a komorna hagyta el a hálókocsit? — kérdezte a vizsgálóbíró.

— Én a lehetőségre utalok. Hogy tényleg úgy történt-e, annak megállapítását az önök vizsgálatára bízom.

— Mit? Hogy egy hölgy elmenekült volna onnan. Bah! Ez döresség!

— Ugyebár a kocsi külsejét is megvizsgálta kolleaga ur? — Kérdezte a vizsgálóbíró.

— Természetes, de szeretném megismételni. A kocsi külseje azonban egészen sima. Futólépcső sincsen rajta s így a menekülést csak egy akrobata kísérhette volna meg, de az is csak életének veszélyeztetésével, Hanem egy nő, nem, nem, arról szó sem lehet.

— Ha valaki segélyére volt, könnyen megtehetette — vélekedett tábornok. Kű önösen könnyen juthatott a kocsi tetejére. Egy férfinék gyerekjáték, egy nőnek sem nehez, ha fölsegítik.

— No azt meg kell hogy nézzük — szolt barátságosan a rendőrfőnök.

— Mentől előbb, annál jobb, — felelt a vizsgálóbíró és az egész társaság felemelkedett, hogy kimenjen a hálókocsihoz, midőn egy rendőr lépett a szobába, kit egy tiszt követett angol egyenruhában. A rendőr őt vissza akarta tartani, de nem sikerült neki. Ez Papillon ezredes volt, az angol nagykövetségről.

— Ah, Jack! Ez nagyon szép öntől! — kiáltott a tábornok és a belépőhöz sietve hatalmasan megrázta a kezét. — Tudtam, hogy el fog jönni!

— Jönni? Ez magától értetődik tábornok ur! Én szolgálati ügyben akartam távozni a követségről, amidőn U Excellenciája utasított, hogy ide jöjjenek. Lovam kint áll, én pedig itt vagyok.

E szavak után, mit angolul váltottak egymással, hirtelen a vizsgálóbíró felé fordult az ataché és bocsánatot kért, hogy erőszakkal betolakodott. Kifejezte továbbá a nagykövet ama óhaját is, hogy a tábornok a követségre kísérje őt.

— Természetesen magunkra vállaljuk a felelősséget és ha megidézük, ő meg fog jönni. Ugyebár ezt megígéri, tábornok ur? — fejezte be szavait. Sir Collinghamhoz fordulva.

— A legnagyobb örömmel. Hisz ugyanis szándékom volt, hosszabb időt tölteni Párisban. A mi pedig az ügyet illeti, magam is szeretném tudni, miként fog végződni?

De mi történik a fivéremmel? Vasárnap istentisztelete van. Különben is, ő mitsem tud

mondani erről az ügyről s ő is készséggel bele fog egyezni, hogy szükség esetén visszatér. A vizsgálóbírónak nem volt ellenvetése s így ők is elhagyták a pályaudvart.

— Most már négy volt, az elbocsátottak száma.

A vizsgálóbíró és társai pedig kimentek a hálókocsihoz, mely még teljesen érintetlenül állott és csakhamar meggyőződtek arról, hogy a tábornok helyesen gondolkozott.

(Folytatása következik.)

NYILTTÉR.*

Francia regények,

több ezer kötet.

Kötetenként 10 kr.-ért.

(Bolti ár 1 és 2 frank.)

Angol regények,

kötetenként 20, 25 krért.

Óriási raktár

magyar és német

antiquar-munkákból,

rendkívül olcsó áron.

INGUSZ I. és FIA

könyvkereskedésben, Aradon, 2046

Weitzer János-(Templom) és Kazinczy-utca sarkán.

A legjobb
mosószert
mégis csak a valódi.

Mindenütt kapható.

1651

Jó órákat olcsón

küld 3 évi írásbeli jótállás mellett privát vevőknek

Konrad János

órágyára,

aranyárak kiviteli háza

BRÜX, 270. sz. (Csehország).

Jó nickel rem. óra frt 3.75.

Valódi ezüst rem. óra 5.80.

Valódi ezüst láncz frt 1.20.

Nickel ébresztő óra 1.95.

Czégem a os. és kir. birodalmi czimerral van kitüntetve, számtalan arany, ezüst kiállítási érem, valamint ezernyi elismerő levél van birtokomban. 1903

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Barna kőszén

a legolcsóbb

tüzelő és fűtési anyag

házi és üzemi célokra.

1 Waggon (10.000 kilogramm) **120 korona**
az aradi állomásra bérmentve szállítva ajánl

VARGICS INRE

kőszénbánya tulajdonos

2134

Szinérszeg, Temesmegye.

Erdélyi kávéház, buffet és étterem!

Van szerencsém Aradváros m. t. közönségével tudatni, hogy a

volt **Lówy Ignác-z-féle**

kávéházi helyiséget

(Szent Pál-utca 10.)

átvettem és azt a mai kor igényeinek megfelelően speciális erdélyi konyhával megnagyobbítva, **ma, kedden, folyó hó 25-én** Erdélyi Tóni zenekara közreműködése mellett ünnepélyesen megnyitom.

Czélom elérhetéséért azt csakis szolid alapon vezetem és azon fogok lenni, hogy m. t. polgári vendégeim teljes megelégedését kiérdemeljem.

— *Hideg és meleg ételek minden időben. — Pontos és figyelmes kiszolgálás. — Szolid alapon vezetett üzlet.*

Alázatos tisztelettel

Fülöp Károly,

kávész.

2096

Felülmul minden eddig létezőt a Sultán Rum,

mely a tiszának rendkívül kellemes és zamatos ízt kölcsönöz.

Ára $\frac{1}{2}$ literes üveg 80 kr., 1 liter 1 frt 50 kr.

Kitűnő ízével páratlanul áll a

Sultán thea.

Ára: 1 deka 10 kr., $\frac{1}{8}$ kilo 1 frt, $\frac{1}{4}$ kilo 2 frt.

Gyermekek és felnőtteknél egyaránt kiprobált kitűnő hatású szer tüdőbaj, köhögés, nehéz lélegzés, angolkór, csuszos bajok ellen a

szagtalan, kellemes ízű, friss

Csukamájolaj.

Ára egy üvegnek 1 forint.

Délmagyarország részére kizárólagos raktár:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyszerészeti laboratoriuma

652

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben,

A legjobb arc- szépfőrtő a **SERAIL-ARCZKENOCS,**

mely az arcot tisztítja, fehériti és bársonypuhává teszi.

Egy tégely Ára
1 kor. 40 fill.

Egy kis tégely
Ára 70 fillér.

Minden ártalmas alkatrész nélkül!

Serail-szappan } kitűnő tolett szappanok
Epe-szappan } a kenőcs használatához.
Serail-creme. Nappali használatra.

Serail-pouder. Kiváló finom arcpor három színben, fehér, rózsaszín és crème. Egy doboz ára 1 korona.
Serail-szajvíz. A legjobb szajvíz.

A volt szintársulat tagja, a kiváló szépségű Menszáros Margit a következőleg nyilatkozott a Serail-készítményekről:

Igen tisztelt gyógyszerész ur!

Használva az ön által készített **Serail pipere-különlegességeket**, teljes meggyőződéssel nyilatkozhatom ki, hogy azok bőrápoló és bőrfinomító hatásukat illetőleg, a legkényesebb igényeknek is megfelelnek, és a hasonló készítmények közül méltán foglalják el az **első** helyet.

Fogadja legnagyobb elismerésem s meglegedésem mellett, szívélyes üdvözlétem.

Arad, 1902. márcz. 29.

Menszáros Margit.

Csalhatatlan szer nátha ellen.

Bármilyen náthát **1 nap alatt** meggyógyít. Hatása biztos és meglepő. Használata kellemes.

Kapható egyedül csak a Rozsnyay gyógytárban.

Pilulae solvente Rozsnyay hashajtó labdacok.

Biztos hatású, csikarást nem okozó labdacok. — Egy doboz ára 80 fillér.

Kapható a készítőnél: **ROZSNYAY MÁTYÁS** gyógytárban, Aradon, Szabadság-tér, valamint minden más gyógytárban.

Telefon 219.

Alapított 1850.

Gebhart J. és fia Aradon.

Andrassy-tér 16.

Világítási cikkek.

Legnagyobb választék

Ditmár-féle

villanyos és légszecsillárokban

Elvállalunk világítási berendezéseket.

Atalaktásokat petroleumról villanyvilágításra.

Különlegesség:

Ditmár-féle

gyémánt-égők.

Nagyobb fény mellett kevesebb fogyasztás.

Porcellán áruk:

Étkező készletek: Legteljesebb collectió étkező, tea, kávé és feketekávé készletekből. A legolcsóbbaktól a legfinomabb kiállításukig.

Egyes kávé, teás és mokka csészékben, valamint csemege és egyéb tányérokban a vidéken páratlan olcsó és gazdag választék.

Diszmű tárgyakból a legújabb porárami művek készleten tartatnak.

2000

Üvegáruk:

Bel és külföldi üveg készletek utolérhetlen olcsó áron. A legegyszerűbbtől a legmodernebb újdonságokig. Színes üveg disztárgyakból állandó nagy készlet.

Fémáruk.

„Kayser zinn“ disz és használati tárgyakból egyedüli raktár. „Szandrik“ körmőcbányai ezüstműveinek képviselője. Alpaca ezüst evőeszközök és disztárgyak. Alpacáruk.

APRÓ HIRDETÉSEK.

„Petronius“.

Levelet küldtem e hó 20 án, melyben megírtam hallgatásom okát. Kérek reá választ. Üdvözli E. 2156

Valódi császár olaj

literje 40 fillér,

Amerikai szalon petroleum

literje 32 fillér,

Denaturált szesz

literje 36 fillér.

Kapható:

Braun N. A.

festékraktáraiban Arad,
Boros Béni-tér 6. Forray-utca 7.
Telephon 387.

Villanyos házi csengő

bevezetést,

Villanyos házi csengő

javítást,

Villanyos csengő

évi jókarban tartást,

Házi telephon

szereleést szakszerűen és jutányosan készít

Kalmár József

villanyműszerész, kerékpár és varrogépraktár és javító műhelye

ARAD, Salacz-utca 2.

Zálogcéduiákat,

tört aranyat, ezüstöt és ékszer-tárgyakat készpénz fizetés mellett a legmagasabb árban vesz

DEUTSCH IZIDOR

órás és ékszerész

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-palota.

Alkalmi vételek folytán legolcsóbb bevásárlási forrás!

Arad legnagyobb

óra és ékszer-raktára.

TELEFON 438

Egy jó házból való,

szolid magaviseletű

polgár leány

pénztárnoknőnek

felvétetik.

Ajánlatok bizonyítványok csatolásával alanti címre kéretnek.

Déva, 1902. évi november hó 20-án.

Steiner Ferencz,
nagykereskedő.

Borszivattyúk

3 évi jótállással (ingyen javítás) árak 90 koronától feljebb.

Hozzávaló első minőségű **gumicsövek** 3 koronától feljebb. Fejtőképesség óránként 3000 litertől feljebb.

Hönig Frigyes

harangöntőnél

Arad, Rákóczy-utca 28. sz.

Ugyanott

tüzi-fecskendők és kutak

valamint javítások elfogadtatnak.

Ültessünk

sikulai almafákat,

mert ezeket

legkevésbé bántja a vértetű!

Szép növésű 2—3 éves, az őszi kiültetésre legalkalmasabb nemesített

sikulai almacsemeteket

ajánl

Paikert Henrik

seprősi (Aradmegye) gazdasága (Sikula közelében).

Ezre 400 kor., száza 60 korona.

Csomagolással, vasuton feladva.

KRIEGLER ADOLF

mű-órás és ékszerész

Arad, Andrassy-tér 18. szám, (Lócs-ház) Zaráy delikatesz üzlete mellett.

Van szerencsém Arad és vidéke nagyrabecsült közönségének tudtára hozni, hogy Krieglér D. budapesti arany, ezüst és ékszerárúgyáros Aradon fióküzletet nyitott és saját készítményű árukat, melyek a legizlesebb és legújabb kivitelűek, gyári árakban árusítom. Az összes arany és ezüst áruim a magyar kir. fémjelző hivatalból fémjelvezve vannak.

A Krieglér D.-féle arany, ezüst és ékszerárúgyár 35 éve áll fenn és számtalan éremmel lett kitüntetve.

Egyszersmind értesitem a n. b. közönséget, hogy elvállalok mindennemű órajavításokat és legnehezebb különlegességek munkáit úgy órákban, mint aranyemű munkákban. Nálam vásárolt vagy javított órákért 3 évi jótállást eszközölök.

Becsés pártfogását kérvé

2133

alázatos tisztelettel

Krieglér Adolf,

chronometer mű-órás és ékszerész

Arad, Andrassy-tér 18., Lócs-ház.

MINDEN HOLGYNEK SZÜKSÉGES ARCZBŐRE MEGVÉDÉSÉRE A FÖLDES-FÉLE

MARGIT-CREMET

használni.

Ezen kitűnő összeállítású és most már az egész művelt világban elterjedt készítmény nem zsíros kenőcs, hanem a bőr által azonnal felszívódó vegykészítmény. Teljesen ártalmatlan és azért bármily hosszú ideig használva sem árt. Pár napi használat után megszüntet szeplőt, májfoltot, bőrrakát (mitesser) és minden arcztisztatlanságot. Massazsához használva eltünteti redőket, himlőhelyet stb.

Csakis azon készítmények valódiak, a melyek ezimeres védjegyemmel vannak lezárva.

Hamisítványoktól tessék óvakodni!

Egy tégely ára 1 korona.

1736

Margit szappan 70 fillér.

Margit poudér 1 kor. 20 fill.

Kapható Aradon az összes gyógyszerárakban és droguerákban.

Apátfalván: Tar Imre, Battonyán: Fodor István, Vargha Antal, Borojenőn: Pintér Ferencz, Boros-Sebesen: Zangerl Gyula, Berzován: Szokoly Sándor, Cs.-Apácán: Bonomi Antal, Cs.-Palotán: Nagy Albert, Csermón: Berkes Ármán, Elekén: ifj. Pekker István, Fildéakon: Boros Károly, Glogovácson: T. Zombory János, Gurahonczon: Molnár István, Gyorokon: Masznik Dániel, Kis-Jenőn: Bayer György, Kovermesen: Schlögl Pál, Kun-Ágotán: Fejes Lajos, Kurtison: Hackenberger László, Medgyesegyházán: Kelecsényi Ferencz, Mező-Kovácskúszán: Szabady Viktor, M.-Radnán: U. Kossuth Pál, Nagy-Halmágyon: Hanzeros Adám, Nagy-Zerinden: Vály Géza, Ó-Pécskán: Rokszin János, Pankótán: Pusovitz Gusztáv, Pitvaroson: Szabados József, Székudvaron: Fromm D. Traugott, Szmándon: Csiky Lakkás, Soborszában: Karolyi Kálmán, Szemlakon: Hanszler Sándor, Taurizon: Kuntz János, és Új-Aradon: Ternaigó Géza urak gyógyszerárakban.

Uraságoktól levetett

téli és nyári ruhákat

a legmagasabb áron vesznek.

Kivánatra házhoz is megyek. Továbbá használt butorokat is vesznek és olcsó áron eladok. 1928

Menczer Márton

Arad, Petöfi-utca 7. sz.

Aradon,

Varjassy József-u. 14. sz. a.

h á z

1903. február hó 1-étől,

bérbeadandó.

Ezen ház az egész kerttel vagy annak egy részével

eladó is.

Bővebbet Hruzek Bélánál Új-Aradon, Fő-utca 11. 2147

Eladásra ajánlom

100 drb. fiatal hizott

sertésemet

125—150 klg súlyban darabonként.

Minden ételsúly leszámítás nélkül **88 fillérért kilogrammonként** Zimánd-Ujfaluról. 2144

Braun Ferencz,

vasuti vendéglős, Arad.

Telefon 137. sz.

Legjobb minőségű teljesen száraz I. oszt., 7 láb hosszú

tölgy szőlőkaró,

I. osztályu

bükk hasáb tűzifa,

továbbá mindenféle tölgy vágott

és faragott épületfák

a legjutányosabb árakban kaphatók

Herskovitz Jg. és fiai

1804 czégnél

Aradon, Boros Béni-tér 11. sz.